

ביקורת אמנות

התערוכה החדשה של סיגלית לנדאו חלשה, אך לא מערערת את מעמדה

"צרחת ירוקה" בגלריה הר-אל היא בעיקר תערוכה שנכנעת לארגון חלל בעייתי. היא אולי לא תיזכר כפסגת היצירה של לנדאו, אבל גם לא תוריד אותה מהכן של האמנית הישראלית החשובה בדורנו

לעקוב

אבי פיטשון

04 ביוני 2020

זו משימה כמעט בלתי אפשרית, לעשות צדק היסטורי ונרטיבי, במסגרת טור ביקורת אמנות, עם גוף עבודתה של סיגלית לנדאו זה רבע מאה, ועם התערוכה החדשה, "צרחת ירוקה", בתוכו. מרכז המשימה שלפנינו הוא ריחוף על פני תהום בין שני מצוקים: מצדה האחד, מעמדה של לנדאו כאמנית הישראלית החשובה בדורנו. ומהצד השני, תערוכה שלא מתרוממת לכדי "גזאמטקונסטוורק" – עבודת-על טוטאלית מהסוג שיצרה באורח הולם כקורנס כמה וכמה פעמים בעבר. מי שלא מכיר את עבודתה וייכנס לתערוכה הזאת אחרי שקרא שהיא מקום ראשון בליגה, לא יבין על מה אני מדבר, ובצדק. זה דומה ללהקה האהובה עליך שמוציאה אלבום חדש המאלץ אותך לומר – אם אתם רוצים להכיר את הלהקה הזאת, אל תתחילו מהאלבום הזה.

סיגלית לנדאו היא השועל שמגניח באמצע הסרט "אנטיכריסט" של לארס פון טרייר ומכריז: הכאוס שולט. היא השועל הזה כי מאז ומתמיד היא דובבה ודיבררה את מה שלא יכול להיאמר ישירות, כמו חוליה חסרה ספק שועלית ספק אנושית בין מה שאנו נוהגים לכנות טבע (שלא מדבר במלים) ובין התרבות (שבראשיתה היתה המלה). כמו נביאה שחזתה בחיזיון ומנסה לתווך לנו אותו בשפה העשירה ביותר המצויה ביד אדם, וככזו הקרובה ביותר להתגלות: השפה האמנותית. היא השועל הזה כי ברוב התערוכות שלה שולט כאוס: מדיומלי, חומרי, אורגני, צורני, אסתטי ורעיוני. גם כשהיא מפנה אצבע אל עוולה

המתקיימת במישור הפוליטי, החברתי, הפסיכולוגי, הסביבתי, התוצאה לעולם אינה פלקט עלוב ומעליב, אלא ריקוד וריצוד פראי. לפרשנותי, לנדאו איננה היפית ואיננה מרקסיסטית. היא לא היפית כי ביצירתה הטבע ניצב מעבר לטוב ולרע – מחיה ומשמיד, אדיש לגורל מין ספציפי כלשהו שמהווה חלק ממנו. היא לא מרקסיסטית כי ביצירתה התרבות פועלת במחזוריות ולא בחץ קידמה הנע בקו ישר מהרע לטוב.

וילון מגללי צאן, גביש מלח במרכזו, מתוך התערוכה. מונוליט שמאני שהופך לאלמנט דקורטיבי צילום: יותם פרום

לנדאו מוליכה חשמל בין העולמות כדי להעביר מסרים, מתערבבת פיזית, רגשית ונפשית עם העבודה שלה

מה כן? על כך היא מעידה על עצמה ללא צניעות או בושה, כקביעת עובדה יבשה, בטקסט המלווה את תערוכתה הנוכחית: "נביאת זעם, מלוחה ומוליכה, לא מתומללת". הכל מרצד בין זרועותיה המפסלות, חוצבות, משנעות, חורצות סימנים בחול. לנדאו מוליכה חשמל בין העולמות כדי להעביר מסרים, מלוחה כשהיא מתערבבת פיזית, רגשית ונפשית עם חומרי העבודה שלה, מתגבשת יחד איתם בתהליכים תוקפניים שאין להם אג'נדה ורצון; לפחות לא רצון שמדבר בשפה אנושית. עם זאת, כשותפה אנושית לתהליכים אלה היא משחקת בשפה בכותרות התערוכות שלה (גרין סקרים משחק עם גרין סקריין; הווידיאו שבו היא משלימה בגופה ספירלת אבטיחים בציפה על ים המלח, אולי פסגת יצירתה, נקרא DeadSee), וזאת כדי לזנק אל מעבר למגבלותיהם. צריך כבוד עמוק לשפה (לתרבות) כדי לדעת להשתמש בה במטרה לגעת במה שמחוץ להישג ידה, במה שבין שורותיה. לנדאו מוליכה, מלוחה, ממליכה, ממליחה, מלחית ומלכה.

אני חש עצמי כמי שמצוי בברית דמים אמנותית עם לנדאו, ברית המאוששת מחדש בכל יום שבו אני עושה דרכי (בעתות שגרה) למערכת העיתון ומשקיף על השמש השחורה הדוהה שצוירה לפני

עשור פלוס על צד בניין בסלמה פינת שדרות הר ציון (תכניסו לגוגל מפות ותחזו בעצמכם). בשנה האחרונה צמחו עצים מהקיר שעליו מצוירת השמש, וזה מטורף, ומתחבר עם "צרחת ירוקה". עם זאת אינני חסיד שוטה. אף פעם לא אהבתי כל מה שעשתה ללא יוצא מהכלל.

התערוכה החדשה, "צרחת ירוקה", היא המשך טבעי של המגנום אופוס של לנדאו, "[הפתרון האינסופי](#)", בביתן הלנה רובינשטיין ב-2005 (אוצר: מרדכי עומר), ושל מפעלי ים המלח האלטרנטיביים שלה, שנחשפו לראשונה במלוא כוחם שם. התערוכה היא מחווה/תגובה ל"[מזמור שיר לירוק](#)", שיר של נתן זך מ-2012. ללנדאו רומה של דיאלוגים עם גברים. למשל עם המונומנטליזם הכבד (פיזית) של פסלי הבארות האטומים של יעקב דורצ'ין, שהתבטא ב"שריטות טווסים על ביצה שלא בוקעת" – מונולית-ביצה, תיבת פנדורה/נוסע שמיני במשקל 400 ק"ג, חרות בכתב יתדות מומצא, שניצב בקומת "הקרקעית הקדומה" של "הפתרון האינסופי" – וביתר שאת ביציקת הברונזה "[מקלט](#)", בתערוכתה "[קריאטידה](#)" במוזיאון הנגב לאמנות ב-2012 (אוצרת: דליה מנור). הפעם הדיאלוג מתקיים בשני פסלים המבוססים על מדי מים מהסוג הכל-ישראלי שבצדי בניינים, האחד ניצב מחוץ לגלריה בשמש, והשני בתוכה. מדי המים דולפים מכל כיוון אפשרי, אבל הדליפה הבזבזנית נאספת אל בריכת מתכת בתחתיתה, שבתוכה צמחים, חיים חדשים. זה מצטייר כמענה (שוב: כאוטי, פראי) לחממות הפדגוגיות-מונומנטליות של [אביטל גבע](#).

ההבדל המהותי בין "הפתרון האינסופי" ובין "צרחת ירוקה" הוא שהכאוס של הראשונה נתפס כמו ביקור בתוך ראשה של לנדאו בעיצומו של חלום קודח, בעוד הכאוס של השנייה נדמה לביקור במחסן העבודות שלה. למרות שיש תימה משותפת, מבט כולל על החלל יוצר רושם של תערוכת מכירה. עבודות אחדות מרשימות כשהן נחוות במנותק מהמכלול: הפסלים של צמחי הנבגים הענקיים, שנראים כמו התפאורה בסדרת הילדים הישנה "[קרוסלה](#)", אם צפינו בה במהלך טריפ אסיד רע; נדנדות השלשלת שגושים של פסולת אורגנית ותעשייתית מחליפים בהן את המושבים; פסל האדם הנאבק

בכלב; פניה המפוסלים של הידרה/מדוזה המיתולוגית, הסמוכים לפורטרט מצולם של לנדאו עצמה, חורצת לשון.

מראה הצבה בתערוכה. חלק מהעבודות פועלות כאובייקטים נפרדים, חלק לא צילום: יותם פרום

יש עבודות שהיו עובדות בחלל עם אווירה חזקה ומצמיתה, למשל הווילון העשוי מגללי צאן שבמרכזו מנצנצים גבישי מלח ירקרקים, מונולית שמאני יפהפה שבארגון החלל בתערוכה זו מסורס לכדי אלמנט קישוטי דקורטיבי. פינת עציצי האבוקדו, שבינותם מפוזרים שברי חרס וכדים ועליהם מצוירות שורות חזקות משירו של זך המהדהדות את השקפת עולמה של לנדאו ("הנה נפער כל הירק כל/ והוא שופע ומשיב הנפש/ אך ראה זה פלא: אף לך חלק בו אם גם זעיר/ בוא וחסה בו כי הוא הונה לנצח... כי הירק הוא האחד שלא יבטיח ולא יקזיב"), נראית כמו הרכנת ראש צנועה שלה אל המלים ואל הצמחים, שהיום הם בעיניה אולי גדולים ועוצמתיים יותר מכל מחוותיה המונומנטליות בעבר.

יש עבודות לא טובות, בלי קשר לבעייתיות החלל – פסלוני הדררות, מין התוכי הפולש והירקרק; הרקמה המלפפת עמוד; הציורים וחתיכת תמרור שנעקר ממקומו, מלופף תיל, הד קלוש ועצוב ל"בארבד הולה" הבלתי נשכח של לנדאו שרקדה הולה הופ עם סליל תיל לפני 20 שנה. קצרה היריעה מלהעמיק בנימוקים ללמה מה שטוב טוב ומה שלא לא, אבל כאמור הכל נכנע לארגון החלל, שקורס מהכאוטי המלכותי לרנדומלי המלחייתי. האם תערוכה אחת לא טובה פוגמת כהוא זה במעמדה של לנדאו? ודאי שלא, וזה לא נאמר כדי לטשטש את ההסתייגות ממנה. גיבור אחר שלי, ג'ון לייזון, עשה בשנים האחרונות כמה דברים שבלשון המעטה לא שינו לבלי הכר את התרבות שאנו חיים בה, כפי שעשתה המוזיקה שלו. אבל הוא הרוויח את הזכות לנוח ולא להיות על פול ווליום כל הזמן. הוא כבר שינה אותי. וכך גם סיגלית לנדאו.

סיגלית לנדאו, Green Scream, גלריה הר-אל (אליזבת ברגנר
8, תל אביב-יפו). א'-ה' 10:30-18:00; ו', שבת 11:00-14:00. עד

1.8

בשבוע האחרון לכהונה: נחנך הפסל של ריבלין בבית הנשיא

פסל הברונזה שיצרה האמנית סיגלית לנדאו הוצב בשדרת הנשיאים, ותחתיו ציטוט מדברי ריבלין על החינוך שקיבל בבית הוריו: "בלי היכולת להקשיב - נמנעת היכולת ללמוד, ובלי היכולת ללמוד - נמנעת האפשרות לתקן"

32 תגובות

17:34 | 05.07.21 | איתמר אייכנר

תגיות נשיא המדינה פסל סיגלית לנדאו ראובן ריבלין

4 צפייה בגלריה

שדרת הנשיאים בבית הנשיא (צילום: חיים צח, לע"מ)

Sponsored Links by Taboola

"הברונקו עושה צחוק מכל מה שעומד מולו"

קראו עוד

Bizportal

אם אתם קוראים את זה, סימן שאתם מחפשים לחסוך בביטוח הרכב

לקבלת הצעה

ביטוח ישיר - ביטוח רכב

דירה בת"א במרחק נגיעה ובמחיר השקה - עכשיו בשכונה המתחדשת ביפו

מידע נוסף

התחדשות עירונית - תל אביב יפו

פסלו של נשיא המדינה העשירי, **ראובן (רובי) ריבלין**, הוצב השבוע בשדרת הנשיאים שבגינת בית הנשיא עם סיום כהונתו. הפסל, שנוצר על-ידי האמנית **סיגלית לנדא**, עשוי ברונזה ונוצר באמצעות תבנית שעווה שלתוכה נוצקה המתכת.

בלוחית המוטבעת על עמוד השיש עליו ניצב הפסל, נכתב ציטוט מדברי הנשיא: "בבית אבא ואמא נשמתי את הרוח האנושית. ינקתי את המסורת היהודית, את ההדר והתגר הז'בוטינסקאי, אך מעל הכל למדתי להקשיב. למדתי לכבד את אמונתו של האחר, ולמדתי להכיר בכאבו. בבית למדתי שבלי היכולת להקשיב - נמנעת היכולת ללמוד, ובלי היכולת ללמוד - נמנעת האפשרות לתקן".

הפסל של ריבלין בבית הנשיא (צילום: חיים צח, לע"מ)

(צילום: חיים צח, לע"מ)

הנשיא הודה ללנדאו על היצירה ואמר: "סיגלית לנדאו היא אמנית מיוחדת במינה ובעלת שם עולמי. נחמה תיארה באוזניי לפרטים את עבודותיה, למשל את מיצג האבטיחים בים המלח, או את [שמלת הכלה](#), אף היא עשויה מלח, שהוצגה במגדל דוד. אני יכול רק להתגאות שזכיתי שפרצופי עוצב ונבנה בידיה. תודה לך סיגלית שהיית כה עדינה, אדיבה ומלאת הומור בתהליך היצירה".

האמנית סיגלית לנדאו הוסיפה כי "במהלך השנה האחרונה שמחתי להיות פסלת, שהיא כמו בעלת מלאכה אשר מקבלת הזמנה רשמית כדי ללכוד בחומר את אישיותו של אדם. להנציח את תווי הפנים של כבוד הנשיא ראובן ריבלין, דיוקן שמטרתו הצבה ממלכתית".

האמנית סיגלית לנדאו (צילום: אמית הרמן)

לנדאו סיפרה על תהליך היצירה ואמרה: "בראשית הדרך ערכנו מפגש בבית הנשיא שבו רשמתי וצילמתי עם שותפי יותם פרום את פניו וכתפיו של הנשיא מהרבה נקודות מבט וזווית. לאחר מכן, מצוידת ברישומים ובצילומים שהדפסנו, כהרגלי, פניתי לשולחן הריתוך. שם אני מתחילה את כל הפסלים שלי. בעזרת תבנית ראשונה עברתי לפסל את הדיוקן ביתר פירוט בשעווה ואחרי לא מעט זמן עבודה - עלינו לירושלים כדי לבחון את התוצאה בהקשר של הגן. נהייתי להכיר מקרוב את הנשיא וצוותו. נהייתי מהתהליך המאתגר. אני פסלת אקספרסיבית ללא ניסיון רב בפיסול של דיוקנאות, אבל מבלי לוותר את השפה הפיסולית שלי יצרתי דיוקן שיש בו במשהו משמחת החיים ואישיותו הקורנת והמלבבת של כבוד הנשיא היוצא".

קרן גולדברג | ביקורת | 07/03/2023

אל ערבות המלח הצחיחות

"אל מול הלובן המהפנט והמשתק של גבישי המלח בסדרות הקודמות, גוויות האבטיחים המצומקות והמשומרות שפרושות על "שולחן האבטיחים" חותכות בבשר החי. הן מזכירות את האסתטיקה הקודמת של לנדאו, זו הפרועה, הזועמת, המלוכלכת; סדום ועמורה של דמויות אדם מקולפות עור, של השפרצות בטון, של מזרקות דם ודמעות, של דלתות פעורות חורים. איפה היא היום". קרן גולדברג על תערוכתה של סיגלית לנדאו "הים הבוער"

שיתוף 0

פוסט

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

הים הבוער", תערוכה שמסכמת את שני העשורים של פרויקט ים המלח של סיגלית לנדאו וכוללת טרילוגיית וידאו חדשה, היא הזדמנות מעניינת לבחון את הגבול הדק שבין ביקורתיות מפוכחת להתענגות על היפה שעליו מהלך הפרויקט המפורסם והמהולל הזה. הפרויקט מכיל את שני האספקטים גם יחד, אם כי לאורך השנים, ולאור

עבודותיה המוקדמות יותר, ניכר שלנדאו נהתה עוד ועוד אחר יסודות המושלם, הנצחי, הנוצץ והאוטופי שבגבישי המלח, כשהיא מותירה מאחור את שבריריותם, את יובשם, את עקצוצם.

בהצבה בגלריות של מוזיאון ישראל, תחת תאורה דרמטית, הגבול הדק הזה הופך לפער של ממש בין מקבצי העבודות השונים. שתי ההצבות המרכזיות של אובייקטים ששוקעו בים המלח וכוסו בגבישים היו אמורות להתנוסס כגולת הכותרת הבלוקבסטריט של התערוכה (ואולי אכן כך), אך בפועל הן קורסות לכדי מגוחכות. האחת כוללת רשתות דיג מנמל יפו שאליהן חוברו חפצים כגון בובות, קסדת אופניים, ונעלי ספורט ("יום ליבשה נהפכו מצולים"). הניסיון לשוות להתערבות המלאכותית מראה של מטמורפוזה טבעית, כאילו היו החפצים אצות או קונכיות שנצמדו או שנלכדו ברשת, ושימת הדגש על מקורן של הרשתות בנמל יפו – פרט שאינו רלוונטי בעליל להצגה עצמה – מנטרלים את המקבץ מהפאתוס שבו ומשווים לו מראה תפאורתי.

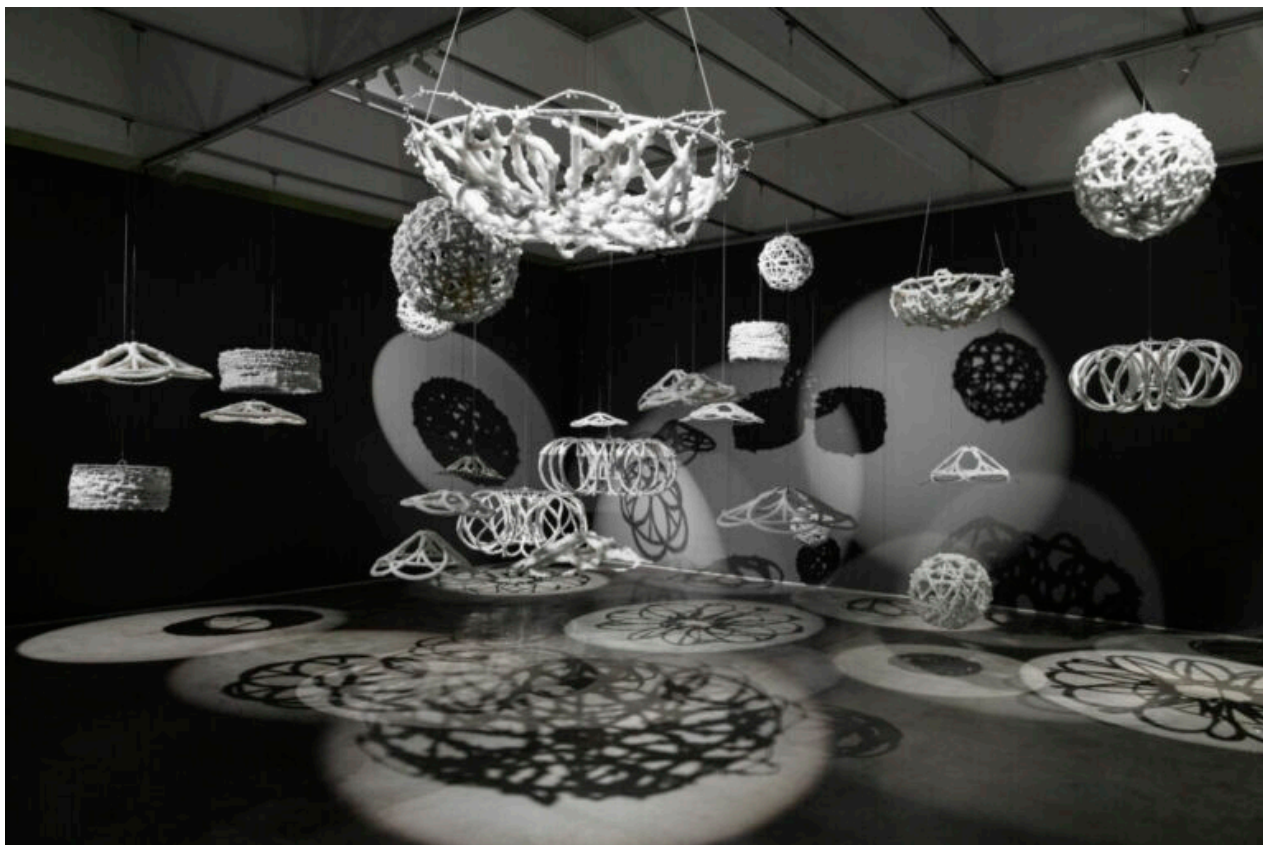
מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

בהצבה השנייה תלויות מהתקרה רשתות תיל שעוצבו בצורות עגולות וספירליות שונות כגופי תאורה, המטילים, במקום אור, צל מהפנט על רצפת הגלריה. כבר שמעתי מי שמכנה את המיצב "מחסני תאורה" ולא

בכדי. הכותרת, "גדה", על הקשריה הכוחניים המקומיים, רק מדגישה עד כמה היופי וההרמוניה של האובייקטים האלו ותצוגתם משככים לא רק את הפונקציה המקורית של חוט התיל, אלא גם את המוטיבציות והתמות הראשוניות והמרתקות שהניעו את פרויקט ים המלח החשוב של לנדאו. בין אלו ניתן למנות את ההתייחסות לפן הפוליטי של האסון האקולוגי האזורי כהיפוך של ההיגד "ארץ אוכלת יושביה" לאור התכונות המהופכות של המלח כמאכל וכמשמר; את ההתעקשות על שיקוע כטקס הטבלה בתוך מרחב פיזי שדוחה את כוח הכבידה; ואת העלאתם באוב של נופי יהדות אירופה המושלגים מתוך ערבות המלח הצחיחות.

בהקשר לחוט התיל איני יכולה שלא להזכיר עבודה שונה בתכלית שהוצגה לאחרונה, "סריגה מונעת" של נעם הולדנגרבר (כחלק מאירועי "דמיינו מוזיאון" במוזיאון תל אביב), מיצג שבו יושב האמן בפתח אחת הגלריות כאחרון השומרים, שתי כיפות חבושות לראשו ולצדו סליל תיל שאותו הוא מכסה בסבלנות ובהתמדה בסריגה במסרגה אחת (ותודה לנעם גל שהסב את תשומת ליבי לעבודה). על אף הכיסוי, אצל הולדנגרבר בבד לבן במקום במלח, הדוקרנות של התיל זועקת לאוויר המוזיאון במקום להיות יותר יפה ושותקת.

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, זוהר שמש

אל מול הלובן המהפנט והמשתק של גבישי המלח בסדרות הקודמות, גוויות האבטיחים המצומקות והמשומרות שפרושות על "שולחן האבטיחים" חותכות בבשר החי. הן מזכירות את האסתטיקה הקודמת של לנדאו, זו הפרועה, הזועמת, המלוכלכת; סדום ועמורה של דמויות אדם מקולפות עור, של השפרצות בטון, של מזרקות דם ודמעות, של דלתות פעורות חורים. איפה היא היום.

שני חלקים נבדלים לטובה בתערוכה, דווקא בשל הפרקטיקה ואופן התצוגה הלא קשורים שלהם. הראשון הוא "פסגת גשר המלח" (2011), אותה הצעה סמי־אוטופית סמי־קונקרטית לבניית גשר שיחבר את הגדה הישראלית והגדה הירדנית של ים המלח, שעליה עומלת לנדאו זה כעשור. פרויקט זה מוצג בתערוכה במעין חדר תקופתי, באופן שכמו מתעד אותו ומכיר בכישלוננו. אך דווקא משום כך, בחדר הזה ניכרים הרגעים האסתטיים היפים יותר בתערוכה. האופן שבו סימולציית הדיון על ההצעה מוצגת על מסכי מחשב שמונחים על שולחן עגול, שבהם נראים רגלי המשתתפים וילדה שזוחלת מתחת לשולחן וקושרת את שרוכי נעליהם עד שהם נאלצים להיחלץ מהן כדי לעזוב את הדיון – הוא הברקה של לופ ייצוגי, משחקי והומוריסטי על שגרה פוליטית מתישה.

יותר מאותה שגרה, מתישה העובדה שלופ זה נותר רלוונטי גם יותר מעשור לאחר שהוצג לראשונה בביאנלה בוונציה, לאור חוסר ההידברות האקוטי העכשווי.

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

החלק השני הראוי לציון הוא "נופים בשלג" (2019–2021), פרויקט שהוליד את האובייקטים מצופי המלח המעניינים ביותר בתערוכה. בתקופת הקורונה, פנתה לנדאו לנשים מבוגרות שחיות בדיור מוגן בבקשה לרקום גובלנים של נופים אירופאיים טיפוסיים כגון הרים מושלגים ואגמים. אלו שוקעו בים כך שהדימויים הקיטשיים מוסתרים חלקית על ידי גבישי המלח. כך נוצר לא רק המפגש בין נופי אירופה הנוסטלגיים והחומר הישראלי הצורב, אלא גם מאבק בין פרקטיקה חובבנית וחסרת טביעת אצבע לפרוצדורה שנהפכה מזוהה עם האמנות המבוססת, שמייצר בתורו עבודה חברתית אנטגוניסטית ולא מובנת מאליה.

גם בטרילוגיית עבודת הוידאו החדשה, שהיא במובן מסוים סובלימציה אסתטית (מדוי) ל"פסגת גשר המלח", מתקיים אותו מתח שבין הפוליטי הצורם ליפה המסוגנן. בעבודה "גשר צר מאוד (גשר III)", מוקרן על הרצפה בהקרנה עגולה וגדולת ממדים צילום של מצבור נעליים צפות

במימיו הנעלמים של ים המלח. הדימוי מוקף ברמפה מעגלית שמאפשרת לצופה להלך מסביב, להתנשא מעל. כאן, ולעומת מופעים אחרים של מוטיב הנעליים אצל לנדאו, האסוציאציה המצמררת לשואה מנוטרלת מהסנסציוניות שלה ומובאת פשוטה כמשמעה, אולי דווקא בגלל הדמיון ובגלל זווית הראייה המתנשאת מעל.

זהו זכר ל"תמת העל של המעגל המאגני" בעבודותיה של לנדאו, כפי שניסחה אותה גליה ירב, לתנועה המעגלית היצרנית ובו־בזמן בזבזנית, בין שבמערבל הבטון שהופך לתיבת נגינה ("המערפל", 2000) או למכונת צמר גפן מתוק ("Thread Waxing Space", 2001), בהולה הופ הדוקרני ("הולה תיל", 2000), בכדורי עיסת הנייר החדשותית ("The Country", 2002), בעמוד הטוטם שילדים חגים סביבו ("פולחן מעבר", 2015), ובתערוכה הנוכחית – בספירלת האבטיחים הצפה ("Deadsee") ובשולחן הישיבות שהופך למשחק ילדים. אך בשתי העבודות האחרות בטרילוגיה, "דוד (גשר I)" ו"אי שמש (גשר II)", גובר הקו הלינארי המתוח, השואף להתרה פוליטית מדומיינת ולקתרזיס של מגע, על הרפטטיביות והנכשלות המובנית שבתנועת המעגל (ושום מילה על נשיות לעומת גבריות). בראשונה, נראה "דוד", גבר יפה תואר וחשוף חזה אוסף אבנים בחופו הבוצי של ים המלח ואז מקפיץ אותן על המים המלוחים לעבר הגדה שממול, ובשנייה מהלך גבר אחר בשיווי משקל על חבל מתוח בין הרי יהודה להרי מואב, לאור הזריחה. עם פסקול מתאים, היו יכולות שתי העבודות האלה להידמות לפרסומות למוצרים שמיצרים ממשאבי ים המלח המידלדלים.

יש לזכור שבמרכז פרויקט ים המלח של לנדאו עומד משאב טבעי־על־טבעי מיוחד במינו, פלא עולם מהפנט, ים מוות מרפא שיורדים אליו לרגל. ובדיוק משום כך הוא הפך למוקד של קונפליקטים פוליטיים, כלכליים ואקולוגיים. הברכה היא קללה. מוטב היה לו המתח האינהרנטי הזה היה נשמר לאורך כל העיסוק המתמשך של לנדאו באתר המסוכסך והיפה הזה.

"סיגלית לנדאו: הים הבוער"

אוצר: אמיתי מנדלסון

מוזיאון ישראל

בחזרה לתערוכה של סיגלית לנדאו בעקבות נתן זך

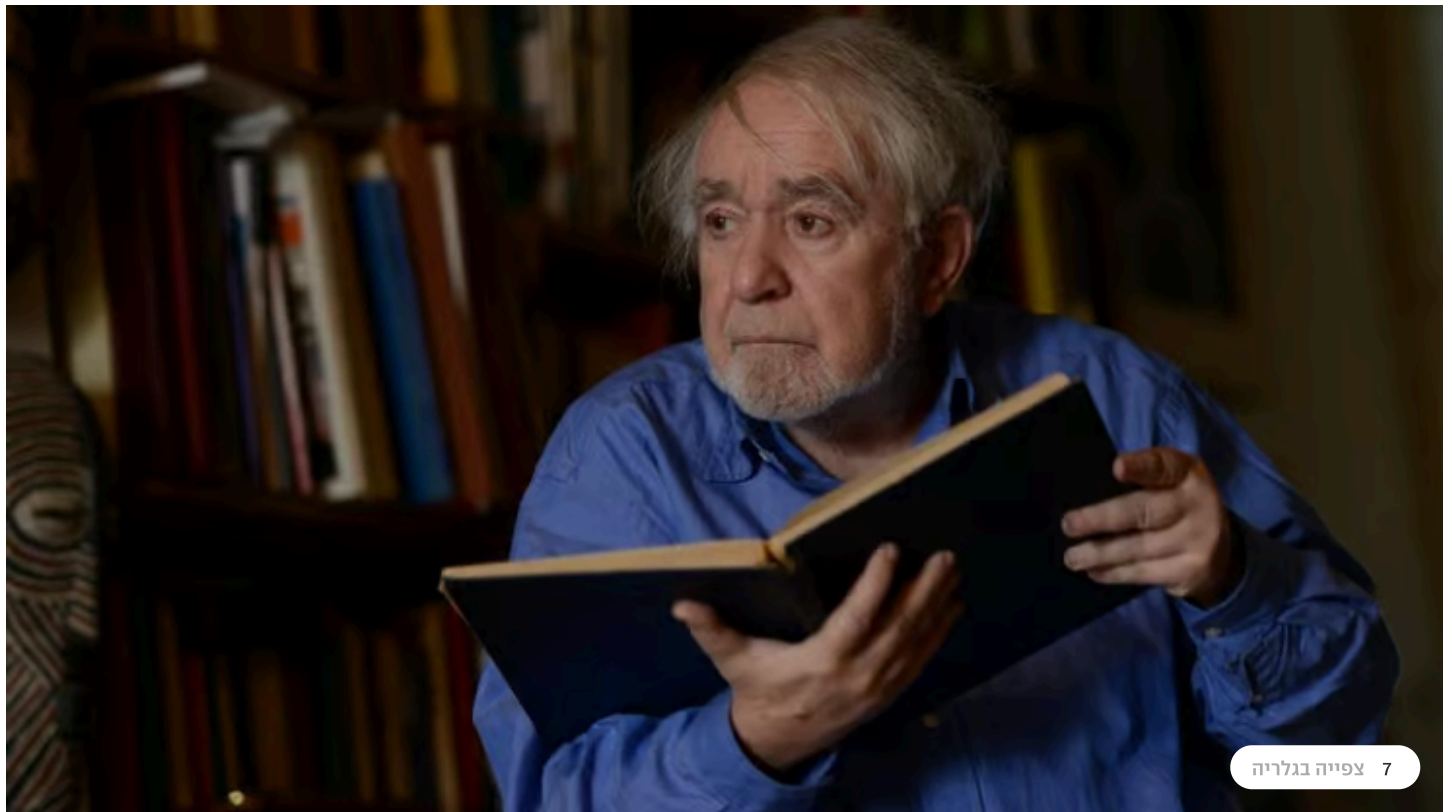
וילונות מגללי צאן, אבוקדו מונבט ודררות מעופפות – התערוכה של סיגלית לנדאו חוגגת את הטבע הירוק בהשראת שירו של נתן זך. בריאיון היא מספרת על היחסים עם המשורר, על שעות היצירה בסגר ועל העבודה הכי שאפתנית שלה: גשר צף בין הישראלים לירדנים בים המלח. מן הארכיון

16 תגובות

רעות ברנע | עודכן: 07.11.20 | 08:12
תגיות סיגלית לנדאו אמנות ריאיון אמנות

בקצה של רחוב אליזבת ברגנר היפואי, בין שדרות ירושלים לים, נמצא בית הדפוס וההוצאה לאור הוותיק "הר-אל". היום הוא כולו ירוק. הסיבה: התערוכה החדשה של סיגלית לנדאו שמוצגת בגלריה הקטנה הצמודה אליו. לא בדיוק הלוקיישן לתערוכה שהייתם מצפים ממי שנחשבת לאחת האמניות הבולטות והמצליחות בארץ. בעיניה אגב, זה המקום המושלם להתפתח ולייצר אמנות חופשית חפה מצנזורים.

כבר מזמן שלנדאו (50) היא שם נרדף לים המלח. מאז ימי האבטיחים אי שם בשנת 2005, היא הספיקה להוריד לקרקעיתו של ים המוות עשרות חפצים – משמלת כלה, כינור ועד אופניים שהפכו לנציבי מלח דוממים. אולם בתערוכה הנוכחית, זה דווקא שירו של נתן זך, [שהלך אתמול \(נ'\) לעולמו](#), "מזמור שיר לירוק", המקדש את הטבע והחיים, שעומד בלב יצירתה.

7 צפייה בגלריה

נתן זך (צילום: יובל חן)

Sponsored Links by Taboola

דופלקס קרקע יוקרתי בפרויקט Ramata ברמת אביב – חוויית מגורים פרטית ב-6.745 מיליון ₪

Channel22

התגייסו עכשיו למשטרת ישראל - תנאים מעולים למתאימים

מידע נוסף

משטרת ישראל

"הברונקו עושה צחוק מכל מה שעומד מולו"

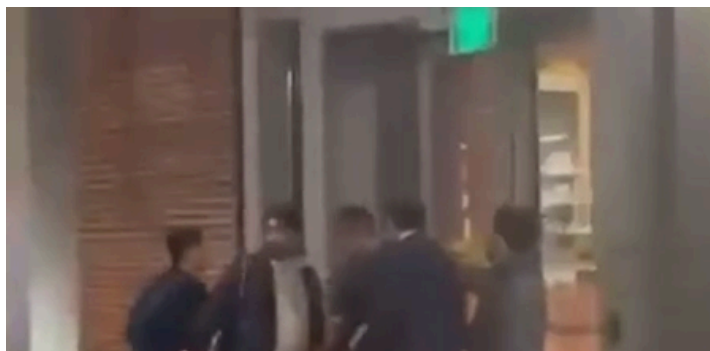
קראו עוד

Bizportal

"השיר נכתב במקור לבעל הגלריה יעקב הראל, שאנחנו מיוודדים שנים. קיבלתי אותו לידיי כבר לפני שלוש שנים והתמודדתי איתו לאורך כל התקופה הזו בצורה כזו או אחרת. בעבר התעסקתי פה ושם עם שירים אחרים של זך, ובעבר היותר רחוק, כשהוא עוד היה במצב מתקשר ומדבר, היינו בקשר לגבי תרגום של אחד משיריו כחלק מתערוכה שהצגתי בווינה". היא מספרת בריאיון המתקיים בחלל הגלריה.

הכתבות החמות

"מזמור שיר לירוק" הוא לא מהשירים שנלמדים לבגרות בספרות, ובכל זאת יש מי שמחשיבים אותו ליצירת מופת. מדובר בפואמה הגותית שזך כתב ב-2012 העוסקת ביופיו של הטבע תוך העלאת זיכרונות ההתבגרות של המשורר.

סיגלית לנדאו (צילום: רמי זרנגר)

"השיר פגש אותי בכל מיני מקומות. הקשר לטבע, ההסתכלות ממרום איזה גיל, העיסוק במקורות היצירה, במה יישאר ממנה ומה יישאר מהאדם ובטרנספורמציה שיש בעולם של יוצר. זה שיר מוכר יחסית, ואני התייחסתי בו ספציפית לדברים שהרגשתי שיכולתי לבודד אותם", מסבירה לנדאו.

כמתבקש, הירוק שמופיע בשירו של זך מהדהד בגווניו בעבודות של לנדאו, כמו גם העיסוק בטבע שהוא חלק בלתי נפרד מיצירתה לאורך השנים. את העמוד שעומד במרכז החלל (אלמנט אדריכלי מקורי בגלריה) היא עטפה בחוטים בצבעים בוהקים. בתחתית העמוד נותר חלק שנשאר חשוף ומתחתיו מקטע שנארג מחדש, מה שהופך אותו, לדבריה, לסוג של נחש שמשיל את הנשל ומתחיל לגדל אחד חדש.

מתוך התערוכה (צילום: יותם פרום)

ויש גם את הדררות הירוקות, העשויות שעווה ומעופפות בשמי החלל או אלה מברונזה היצוקות על פדסטלים גבוהים כשבקרע הדפסי עצים על הקירות. אבל במקום יש גם טבע "אמיתי": ליד החלון, מול אור השמש המשתנה משעה לשעה, הציבה לנדאו סדרה של גלעיני אבוקדו שהנביטה, שצומחים וגדלים במהלך התצוגה. "בזמן האחרון גם בבית אני מתחילה ללמוד ולהתעסק בטבע בתוך הבית, כל העניין עם הנבטות האבוקדו הגיע משם", היא מספרת.

מתוך התערוכה (צילום: יותם פרום)

אחד המיצבים המרכזיים בתערוכה הם אובייקטים שנראים כמו פרחים גדולים בצבעי ירוק-כחלחל. "זה בטח יעורר אצל רוב האנשים אסוציאציה של צמחים טורפים כמו ב'חנות קטנה ומטריפה'" אומרת לנדאו, "אבל למעשה אלה דימויים של צמח שנקרא 'ירוקת החמור' או 'יריקת החמור', צמח שאם הוא בשל ומזיזים אותו, הוא 'יורק' את הזרעים שלו. יש בו משהו מאוד מדע-בידיוני והצורה שלו גם מזכירה את הגלעינים של האבוקדו ואת הצורות האובליות של עבודות הקרמיקה המוצגות בתערוכה. בסוף הכול מגיע לגלגל עין, גוף ורחם".

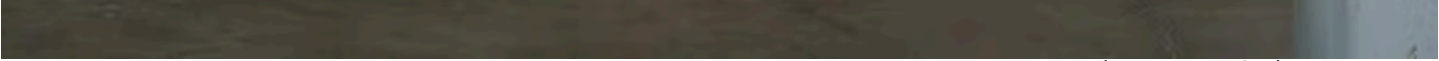
מתוך התערוכה (צילום: יותם פרום)

מי שביקר בתערוכה של לנדאו בביתן הלנה רובינשטיין ב-2005 וודאי זוכר את הווילונות הארוכים העשויים מגללי צאן שהושחלו כמו חרוזים על ידי תלמידי בית הספר לאמנות תלמה ילין. הווילונות ההם מופיעים גם פה, הפעם בצורת ריבוע, וביניהם מציץ כתר נחושת מכוסה גבישי מלח, אחד מאותם פריטים שהטביעה לנדאו בים המלח. הכתר, באופן לא מתוכנן, קיבל משמעות אקטואלית נוספת עם אסוציאציה בלתי נמנעת לדימוי הנגיף שמעסיק אותנו – "רק אחרי שהצבתי אותו והתחלתי לצלם את התערוכה, הבנתי שיש לי פה גרסה משלי לקורונה", היא אומרת.

איך השפיעה עליך כל התקופה הזו?

"עבדתי נון-סטופ. התחושה הזו של אי וודאות, של מציאות לא ברורה ומדע שלא מתמודד איתה, גרמה לי להבין שזו תקופה שכנראה לא תחזור על עצמה. הזמן כאילו עצר, ועבורי זו הייתה הזדמנות להיבלע כמו שאני אוהבת במאה אחוז לתוך העבודה. למעט התערוכה, עבדתי על רקמה אותה אני מתכננת להטביע גם בים המלח. את הרקמה אני יוצרת יחד עם נשים שגרות בדיוור מוגן, סיפקתי להן בתקופה הזו בפרטיזניות את כל החוטים והאביזרים, הן לגמרי איתי בזה ולחלק ניכר מהן זה עזר להעביר את הזמן בתקופה הזו".

מתוך התערוכה (צילום: יותם פרום)

את חושבת שתראי השפעות של התקופה גם בהמשך?

"זה מבחן גדול. באופן אישי ידעתי שהקושי ייצא אחרי, לא תוך כדי. אני חושבת שעכשיו, לפעמים, המסקנות, ההשלכות והחרדות מתחילות לצאת, קצת כמו פוסט טראומה. הרי עבור אמן, המצב הטבעי הוא לבד, והרבה פעמים הוא גם יבחר את זה. אולי כל זה יגרום לנו לתהות מה יקרה אם לא נביא את עצמנו פה ושם לבידוד".

כל הגוונים בחלל מתכתבים עם הירוק של זך, להיות מוקף שעות על גבי שעות בירוק זה מרגיע? משפיע על מצב הרוח?

"כן, אחרי שאני לא שם כמה ימים אני כבר מרגישה את זה. החלל הזה, עם כל הסיפורים הקטנים שאני בונה, הקונפליקטים והקשיחות, הוא בסך הכל מאוד מרגיע. במיוחד אם אתה מגיע אליו לבד. בכל זאת הצלחתי להכניס הרבה עבודות לחלל לא מאוד גדול, מה שאולי מדמה איכשהו תרבות שספוגה בטבע".

איך את חושבת שזך היה מגיב לתערוכה?

"אני לא מספיק מכירה אותו מספיק אז אני לא יכולה להרגיש את הטעם שלו. אני כן יודעת שהוא ביקורתי אז אני מניחה שהיה לו משהו להגיד, אבל אני מקווה שהוא היה מרוצה. יכול להיות שעוד יביאו אותו לצפות בתערוכה, וזה בהחלט יכול להיות מעניין".

בתור מי שמציגה בעולם, את חושבת שזו עבודה שמחוץ לישראל יכולים להבין?

"אני חושבת שיש משהו מאוד ישראלי בכל העבודות שלי. הן עשויות מחומר מקומי, כמו הגללים שנשארו כל השנים, עצים שהיו זרוקים ליד הגלריה או ירוקת החמור שהוא גם צמח מקומי. אבל יש גם מקומות יותר אוניברסליים – כמו הנחושת המחומצנת של ים המלח למשל, זו מבחינתי התייחסות לטבלה המחזורית ואין יותר אוניברסלי מזה. הדררות, למשל, השתלטו על עוד ארצות, לא רק על ישראל. הן הוציאו מקומות אחרים מאיזון וזו גם מטאפורה להגירה, לדבר על זה שדברים קורים מאוד מהר".

מתוך התערוכה (צילום: רעות ברנע)

אחד הפרויקטים הגדולים שלנדאו עובדת עליהם בשנים האחרונות, כהמשך לעיסוקה בים המלח, הוא בנייה של גשר מלח צף שיאפשר מעבר בין הצד הישראלי לצד הירדני, ויחבר בין ישראלים, ירדנים ופלסטינים בנקודה הנמוכה בעולם.

"עכשיו אני עובדת על גרסה מוקטנת שלו" היא מספרת, "המטרה היא להציב את הגשר באמצע הים, משום מקום לשום מקום, שיהיה סוג של מודל שאחר כך גם יוכל להיות מוצג בתערוכה מתוכננת באירופה. אני אציב אותו בים, אצלם אותו ואבדוק אותו שם, ואתייחס אליו כשלב הכרחי בדרך לדבר הגדול. בתקופה האחרונה נכנס לעולמי גם איזה רעיון למוזיאון מלח שיכלול הצבות של עבודות שלי. אפשר להגיד שזה כרגע מוזיאון שמחפש בית על החוף. ויש לי עוד כל מיני רעיונות ומחשבות שמשלבות אדריכלות".

מה השלב הבא?

"אני עוברת מפרויקט לפרויקט, עובדת עבודה רציפה בבית יציקה ומנסה לעשות גם פסלי חוץ. ב-2021 מתוכננות לי כמה תערוכות באירופה, וכרגע אני לא חושבת שהן יתבטלו".

פורסם לראשונה: 20.06.20, 08:05

ראיון: שחר בוקמן
עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2017. ים שאינו חי לא ימות: ריאיון עם סיגלית לנדאו.
אקולוגיה וסביבה 8(1): 380–378.

צילום מתוך: סיגלית לנדאו, DeadSee 2005, וידאו, 11:39 דקות. בסרט פקעת של 500 אבטיחים נפרמת לאטה, והאמנית הערומה צפה מעליה.

ים שאינו חי לא ימות: ריאיון עם סיגלית לנדאו

8 במרץ, 2017

גיליון אביב 2017 / כרך 8(1) / ים המלח

המילה האחרונה

סיגלית לנדאו, אמנית פיסול, וידאו ומיצב, המרבה ליצור בים המלח. בין השאר, ייצגה את ישראל בביאנלה בוונציה (2011) וערכה תערוכת יחיד ב-MoMA בניו יורק (2008).

ש: מה הפרויקט העיקרי שאת עובדת עליו כיום בים המלח?

במהלך סיור הכנה לביאנלה צעדתי על הגשרים בוונציה, וחשבתי שגם לים המלח צריך להיות גשר – גשר מלח בין ישראל לירדן. אני יודעת שבניית גשר באמצע הים היא רעיון שאפתי, ולכן פניתי למהנדסי המפעלים בירדן בהצעה שנבנה גשר קטן בין ברכות האידוי שלהם לבין אלה הישראליות, במקום שנחל צין לא מפריע. לשמחתי הם התאהבו ברעיון. בסיבוב השני, יחד עם הגלריסט והאוצר של הביתן מפריז פגשנו את בעלי חברת האשלג בירדן. לצערי, מכיוון שלמעשה החברה כבר לא ירדנית, אין להם סנטימנטים לאזור, והם לא היו מעוניינים לעשות משהו כמחווה חריגה שלא מכניסה להם כסף.

ללא גשר לצעוד עליו, הייתי נחושה לשוט לירדן בסירה, אך גם השיט לא צלח. האישור שקיבלתי היה להגיע רק עד אמצע הים, ואני בחרתי נקודה במשולש הגבולות הימיים של ישראל, ירדן והרשות הפלסטינית. ביום השנה ה-20 להסכם השלום עם ירדן הנחנו על גבי מצוף שם מגש, עם כנאפה שהביא ידיד ירדני מעמאן. כך, הפך רעיון הגשר לאי. האי מתוכנן לקבל צורה של גשר. גשר מלח צף באורך 50 מטר בלב הים, משום מקום אל שום מקום. בשל העומק הרב הוא לא יהיה מעוגן, אך ננסה לייצב אותו. יתכן שהוא לא יישאר שם באופן קבוע, ואולי יופיע יום אחד באחד החופים.

ש: למה התחלת ליצור בים המלח?

תחילת הקשר האמנותי שלי עם ים המלח הייתה ב-2003, כפסלת המתעדת את עצמה במיצגי וידאו. גיליתי תופעות שאין לי אפשרות לפסל, ואין לי יכולת לשחזרן בים אחר. בתחילת דרכי הכנסתי אובייקטים לים, ולעיתים, מתוך שאפתנות יתר והערכה אופטימית של הכוחות הפועלים בים (כגון כוח ההיצמדות לקרקעית), הכנסתי דברים גדולים מדי שלא יכולתי להוציא.

כל שנה אני ממציאה דברים חדשים, וצופה בתופעות חדשות. תוך כדי צילום ההפקה המונומנטלית של DeadSee עם 500 האבטיחים למדתי, שכלל שמדרימים באגם הצפוני, המליחות עולה ואופי הגבישים משתנה. יש אמנים המגדלים גבישים בסטודיו, אבל כשהתנסיתי בכך בעצמי לא הגעתי לתוצאות מספיק מעניינות. יש הרבה משתנים שמשפיעים על אופן גידול הגבישים, ואותי מעניינים יותר המשתנים הפועלים בים (למשל, ההבדל באופי הגבישים בין קו המים לקרקעית, השפעות זרימה ושיבוט).

הכנת DeadSee, ב-4.8.2004. רפסודת האבטיחים מצולמת ממנוף | צילום: אמנון זלאיט
שמתי בים חפצים שהושקעה בהם הרבה עבודה מקדימה. מכיוון שידעתי שהחפצים אמורים להיות מוצגים
בביאנלה, לא יכולתי להרשות לעצמי שהם ייגנבו, ולכן השקענו במנגנוני אבטחה לא מתוחכמים ונעזרנו
בשומרים בדואים. באמנות יש הרבה דברים טכניים, אבל כשהאמנות נעשית כשיתוף פעולה עם הטבע, חובה
לקבל את החומרים בעוצמתם, ולהצטנע.

ש: האמנות שלך היא אמנות מבוססת מדע (research based art)?

כן, אבל המחקר שלי אינו אמפירי כמו של חוקר, אלא פנומנולוגי. כשעבדתי על פרויקט גדול, ויכולתי, מבחינה
כלכלית, להרשות לעצמי לעבוד עם מדען (מהתחום של שימור וציפוי חומרים), ראיתי שבפועל הוא מאבד את
הידיים והרגלים. היות שים המלח הוא מקום ייחודי, המדען פעל בשיטה של ניסוי וטעייה, אך האמת שאנחנו
עושים את זה לא פחות טוב ממנו.

למקום ספציפי יש פוטנציאל לחבר דיסציפלינות. ביליתי שעות רבות ומשמעותיות עם ד"ר אלי רז (גאולוג,
ביוולוג, חבר קיבוץ עין גדי - ש.ב.), שבין השאר, חזה את היווצרות הבלענים, ואף כמעט קיפח את חייו באחד
מהראשונים שנפער. רדפתי אחרי גופים שונים שיוציאו שוב את ספרו (ספר ים המלח - ש.ב.) בהוצאה חדשה
ומעודכנת, אך ללא הצלחה.

אני מרגישה חוסר עצום בכך שאין לים המלח מרכז מבקרים. בונים עוד מלונות, מרחצאות או קניון, אך נוצר פער
לא ייאמן בין האתר כתופעה למחקר וכמטפורה "חיה", לבין מה שיש שם בפועל. אגב, עוד משהו שלא הצלחתי
בן, זה להקים אתר אינטרנט שירכז את הידע על ים המלח. ידע מדעי נוטה להיות ממוקד, ודווקא על ים המלח יש
ידע רחב. אולי צריך להקים אגודת ידידים לים המלח.

אמנם אנחנו לא מצליחים למנוע את נסיגת הים, אבל כדאי שנתעד אותה. ניסיתי, ללא הצלחה עד כה, לגייס
משאבים להצבת מצלמה שתתעד את נסיגת המפלים, כפי שבקטבים מתועדת המסת קרחונים עקב ההתחממות
העולמית.

ש: מעבר למיצוי האמנותי, ים המלח הוא סביבה קיצונית. הוא רחוק מלהיות מקום אידיאלי ליצירה.

אחרי שאני מסיימת פרויקט בים המלח, אני בדרך כל מרגישה שמיציתי את היצירה בו, אבל בסופו של דבר אני
בכל זאת חוזרת אליו. זו התעקשות שלי אל מול משהו שלא ניתן לנצח.

העבודות שאני עושה בים המלח דורשות צוות גדול של אנשים בעלי סיבולת שלא תתואר. צלילה בים המלח היא
מהדברים המאתגרים שיש - המים חמים, עכורים, וכמובן בעלי כושר ציפה גבוה מאוד. מלכתחילה קשה מאוד
לצלול בתוכם, אך להצליח להוציא צילום איכותי - זה דורש מוטיבציה שכסף לא יכול לקנות אותה, ומתאפשר
בזכות שותפות יצירתית עם בן זוגי, יותם פרום.

בוא לא נייפה את זה. כשאנחנו חוזרים מים המלח לסטודיו ביפו, אנחנו מרגישים שאנחנו רוצים למות. אין ציוד
שמגיע איתנו מים המלח שלא נגוע בחלודה ובמוות. המלח אוכל את הכול - את המכשירים, את הבגדים, את

הנעליים, את המכונית ואת הנשמה. את הכול צריך מיד לשטוף במים רגילים ולשמן.

ש: למה את חוזרת שוב ושוב לים המלח?

אני משוגעת על הים ועל האנשים החיים לחופו. למי שגדל כמוני בירושלים, ים המלח היה הים שלנו. יש לי זיכרונות ילדות של טבע במצב אחר, מהתקופה שעוד לפני המצאת המילה 'בולען': ים המלח הנושק לכביש 90, שמורת עין פשחה במקום צבעוני שהוא מופת לבילוי דו-לאומי. בים המלח יש קסם קוסמי: יבשות זזות, מפגש היסטורי ופרה-היסטורי של תרבויות ממזרח וממערב המתחככות אחת בשנייה. ים המלח הוא סימפטום – למי שאנחנו ולמה שאנחנו.

גשר גבישי המלח, 2015. הדמיה 3D. "גשר משום מקום לשום מקום".

ש: כשאת יוצרת בים המלח האם אחת ממטרותיך היא העלאת מודעות?

מטרה? ממש לא. קודם כול, כשהאמן יוצר הוא לא יודע אם היצירה שלו תגיע לקהל רחב. נכון שכאשר אני מצליחה, זה מאפשר לי ועוזר לים להגיע לקהל, לשיחות או להרצאות, ואז לספר על החלום, על תהליכים, על העשייה האמנותית, וגם – לבכות ולקונן על מצבו של ים המלח. גם זו אמנות. גם מדע יכול לקונן.

מה בכלל אפשר לעשות להעלאת מודעות לדבר שממשלה אחרי ממשלה יודעות ונכשלות בו? אני מוכנה לשובות רעב. זה יעזור? המודעות נעה בגלים – עולה (למשל בזכות פעולות כגון צליחת ים המלח, סשן צילומים של ספנסר טוניק וכדומה) ויורדת, אך המפלס רק יורד. אין לי כוונה לזעוק זעקה מגויסת. המקום הוא חלק ממני, ואני חלק מהמקום. אני בן אדם שמגיב, שחלק גדול מהשנה נמצא בים המלח, וחווה את גורלו. דווקא כשאתה מאוד מחויב, אתה לא יודע באמת מה לעשות. יש לי רק כוונה לתת ביטוי להוויה שלי.

את הגשר אני רוצה לבנות.

אמנות

ביקורת • סיגלית לנדאו, "מכבסת המלאכים"

לנדאו מציגה מיצב רישום הנותן ביטוי לרבדים הלא-מילוליים של המיצבים הנודעים שלה וממחיש דווקא את היותה מספרת סיפורים משובחת

לעקוב

סמדר שפי

09 במרץ 2012

מיצב הרישום של סיגלית לנדאו בגלריה גבעון מתעתע. נדמה שהוא נע בין סקיצות רעיוניות לעבודות תלת-ממדיות; הטקסט הנלווה מציג להתייחס אליו כאל יומן; ואפשר גם לחשוב עליו כאשד של תודעה, שאינו בהכרח לינארי נרטיבי או לוגי, כי אם זורם על פי סדר הופעת המחשבות. בעבודות נשמר מה שניתן לתאר כמרחב ניכר; זהו מרחב בלתי תלוי, מן הבחינה שאינו מכוון לצופים ואינו מסביר את עצמו.

התערוכה של לנדאו מהלכת במידת מה בין שני הקצוות שאמנות מלהטטת ולחלופין נקרעת ביניהם: בין המונולוג הפנימי הייחודי, הרצון להעניק אופי צורני לחוויה פנימית - לבין הפנייה אל הקהל.

כיום הפנייה אל הקהל נחשבת לא פעם למהות האמנות, הנתפשת כאמצעי תקשורת. תפישה זו לא רק גורמת השטחה של קריאת אמנות, אלא למרבה הצער גם מחלחלת למחוזות העשייה. לנדאו, אמנית שכבר אין לה שום צורך להוכיח שהיא מתקשרת היטב עם קהל רחב, פנתה הפעם פנימה. היא מותירה אי-בהירות כמצב לגיטימי, הן מבחינת נרטיב העבודות והן מבחינת החוויה של הצופים. דימויי הגוף וממדי הזמן והמקום אינם מפורשים ואינם מסמנים בהכרח דבר מה שמחוץ לדימוי עצמו.

מעניין במיוחד להביט מחדש ברישומים שהוצגו במיצב "הפתרון האינסופי" ב-2004. הרישומים הוצגו בקומה התחתונה של בית הלנה רובינשטיין ובמידה רבה נדחקו על ידי המיצב המרשים.

שני רישומים גדולים (יותר ממטר על מטר) - "לדה והטווס" ורישום הכנה ל"הפתרון האינסופי", שניהם בפחם ופסטל על נייר - מספרים למעשה סיפורים מקבילים לזה שסופר בתערוכה; סיפור שטיפל במידות שונות של ישירות בזיכרון השואה וחרדותיה, באופן שהן מחלחלות להשקפת עולם.

ברישומים רכות צבעונית, תחושת ריחוק ומיסטיפיקציה, בעוד שבמיצב יצרה לנדאו מתח צורני שלפני התפרקות וקריסה, של עמידה על סף תהום. ברישום ההכנה ל"הפתרון האינסופי" היא יצרה דמויות אנדרוגניות שתינוקות צומחות מגבן, ההולכות לקראת מקווה מים שצפים בו אבטיחים. מה שבמיצב היה בו מן הנורא, פיצול של גוף אנושי באופן שהתקבל כאינסטרומנטלי ומעוות - מצטייר ברישום שלו כעיסוק במצב סימביוטי מספק, כאילו עקרון העונג הפרוידיאני מעולם לא הופר.

חיים פלאיים

ברישומים ניכרים הרבדים הלא-מילוליים, אלו שהם מחוץ ל"טקסט" המיצבים של לנדאו. ההיכרות עם צדדים אלו בעבודתה מחדדת את היותה של לנדאו, במיצביה הגדולים, מספרת סיפורים משובחת, שכמו שחרזדה מושכת את הצופים שלא להתנתק מקו הסיפור. כך, החל במיצב "הארץ" מ-2003 וכלה ב-"One Man's Floor is another Man's Feelings" שהציגה בביתן הישראלי בוונציה בשנה שעברה. ברישומים נדמה שאנו מביטים מקרוב בגיבורי המשנה של העבודה של לנדאו, במקומות שבהם מתבררים הגישושים והסודות.

הרישום "דויד ויוחנן, בית הערבה", דיוקנאות שני גברים שכמעט מתמזגים בנוף מדברי בצבעים בהירים חלומיים, שייך לפן מיתי בעבודה של לנדאו.

מאז המיצב המוקדם שלה "הרבית", שהוצג במוזיאון ישראל ב-1995, היא מזוהה עם ביקורת של מיתוסים גדולים ובעיקר ניצולם באופן מניפולטיבי, אך ברישומים היא מהורהרת הרבה יותר. בהם, מבטה במיתוסים הוא לאו דווקא מהיבט ביקורתי אלא יותר התבוננות פתוחה לשלל הרגישויות שמתנסחות בהם. הכלאות של בני אדם ובעלי חיים,

אובייקטים כמו ביצים שמקבלות חיים פלאיים או הילדים הצומחים מתוך הוריהם מרמזים על שכבות רוחשות של קיום נוסף לזה המוכר.

חלק מהדימויים, כמו "דויד ויוחנן בית הערבה" ו"חתך צד", רישום בארבעה חלקים של אשה עירומה שוכבת כענקית בנוף הררי (שרוחבו מעל שלושה מטרים וחצי), נעדרי ציניות. הם מזכירים אמנים שהתקרבו לתנועות רוחניות בתחילת המאה, התיאוסופיה למשל, כמו תיאודור דונגן, יוהאנס איטן וארנולד שנברג (המוכר בעיקר בזכות חידושיו המוסיקליים אך היה צייר פעיל).

אמהות היא נושא מרכזי ברישומים רבים. לנדאו מתעלמת כמעט כליל מנוסחאות ייצוג מקובלות. תחריט ובו אם במגפי רשת לולים וילדה משתינה, למשל, עוסק בקירבה גופנית ללא חציצות וללא ייפוי. תחריט אחר מתאר סצינה מחרידה של לידה על רצפה, שנראה כאילו האם מתה במהלכה.

רישומים המתייחסים ל"בכה ילד, בכה", פסל-מזרקה מ"הפתרון האינסופי" המוצב כיום בגן הפסלים במוזיאון תל אביב, הם חלק מההצעה של לנדאו למבט לחלוטין לא אידילי על יחסי הורים וילדים. אלה מצטיירים כחלק מיחסי משעבד ומשועבד המעסיקים אותה בחלק ניכר מהעבודות, כמו "הגדרת תפקיד" או "הומאז' לרודן".

סיכוי לגשר

התערוכה בנויה כמיצב רישומים. בקומה התחתונה של הגלריה קירות צבעוניים; האחד, בכניסה, בתכלת והאחד, פנימי יותר, בכתום. בקומה העליונה הרישומים תלויים גם על העמודים. הריבוי מעורר תחושת דחיפות אבל גם הביא להצגה של רישומים פחות טובים.

הסדרה "רישום הכנה לפרויקט 'המסיק'", צבעי מים ועיפרון מ-2011, חלשה במיוחד. לא בכל רישום הכנה מסתתר רז ההופך אותו ליותר מסקיצה, ובמקרה זה - גם לא מעניינת במיוחד.

גם עבודת הווידיאו "חלון", מכונת כביסה הסובבת שוב ושוב ולרגע מבליחה בה חולצה שעליה כיתוב ובו המלה גשר באנגלית, אינה מכילה את הקסם והכוח של עבודות אחרות של לנדאו. קל מאוד

לקשר אותה אינטלקטואלית לגוף העבודה הכולל של לנדאו, אך
הקישור נשאר ריק.

"מחווה לטוטם מלח (פארק מלח)", 2011

על הקיר התכול שבכניסה לתערוכה מוצגת התקדמות התכנון של
גשר מלח צף בים המלח - פיתוח של רעיון הגשר שיקשר בין ישראל
לירדן שהציגה לנדאו בביאנלה בוונציה. לנדאו נמנית עם כמה אמנים
ישראלים הפועלים כעת בתפר שבין אמנות למציאות, בהם למשל יעל
ברתנא, "התנועה הציבורית" וקבוצת "מוסללה".

בתערוכה מוצגות עבודות יפות בנושא, בהן רישום טיפקס על צילום,
"מתווה לטוטם מלח (פארק מלח)". כמו כן מוצגים דימויים של מודל
שיצר מהנדס גשרים צרפתי ושמו מארק מימרם.

הרעיון של הגשר מרתק בשל היותו עוד נדבך בשורת מחשבות
אוטופיסטיות על ים המלח - מחזונו של הרצל על תעלת הימים (שחזר
בגרסאות שונות במשך יותר מ-100 השנים שחלפו מאז) ועד העבודות
של פנחס כהן-גן משנות ה-70 המוקדמות. התכנון של לנדאו יפה
מאוד ומעורר רצון להאמין באפשרות של מזור (המתקשר למלח
כחומר) לאזור הסכסוך הפוליטי שמתגלם בים המלח, הסחוט והמנוצל
כמעט עד תום בידי המפעלים שבו.

סיגלית לנדאו - "מכבסת המלאכים". אוצר צחי חכמון. גלריה גבעון,
גורדון 35 תל אביב, שעות הפתיחה: ימים שני עד חמישי 11:00-
19:00, ימים ראשון, שישי ושבת 10:00-14:00. עד 24.3

נאוה סביליה שדה | דעות | 09/08/2020

על טבע היקום/על טבע היקום

"מעצם העובדה שהתערוכה היא תגובה למגפה, מובן שיש לראות במבט ספקני את ההתרפקות על שיר ההלל לירוק של נתן זך כנקודת המוצא שלה. מאחורי התרפקות לכאורה זו עומד מבט ביקורתי, שבא לידי ביטוי בכל פרט בתערוכה". נאוה סביליה שדה על התערוכה Green Scream של סיגלית לנדאו בגלריה הראל

שיתוף 209

פוסט

מראה הצבה מתוך Green Scream, סיגלית לנדאו בגלריה הראל, 2020, צילום: יותם פרום

**דָּשָׂא וְעֵשֶׂב יִרְק יִכְסּוּ בְּרֵאשִׁית אֶת הָאָרֶץ,
גִּבְעֵי וְגִי'א מְסָבִיב – יִפְרְחוּ הַשָּׂדוֹת וַיִּזְרְקוּ.
פָּרַח וְצִיץ בְּצַבְעִים עֲלִיזִים יִקְשְׁטוּ אֶת הָאָחוּ,
אֶף אֵילָנוֹת עֲבֹתִים יִנָּשְׂאוּ רֵאשֵׁיהֶם הַשָּׁמַיְמָה;**

**עַץ יִשְׁגֹּשֶׁג לְמִינֵהוּ, בִּי חֶפֶשׁ לְרוּחַ נָתַן לוֹ.
לוקרציוס, על טבע היקום, ספר חמישי, שורות 782-
787**

לוקרציוס, המשורר הרומי בן המאה הראשונה לפנה"ס, מהלל בפואמה רחבת ההיקף "על טבע היקום" את הטבע, ומסביר בפיוטים רבי חן את טיבו. היקום העולה מן הפואמה מבוסס על חוקיות פיזיקלית ממנה נובעות תופעות שמימיות וארציות. כל דבר בטבע ניתן להסביר, למעשה, על ידי חוקיות זו, ושוגה האדם כשהוא סבור שישויות אלוהיות הן אלו שמעורבות בתהליכים היקומיים.

מראה הצבה מתוך Green Scream, סיגלית לנדאו בגלריה הראל, 2020, צילום: יותם פרום

באורח דומה, מבטא נתן זך ב- "מזמור שיר לירוק" דברי הלל לטבע, וכמו מהדהד את לוקרציוס. המיקבלות הן בעיקר לגבי חוק הצמיחה והכמישה ביקום והמחזוריות של הטבע. לוקרציוס יתאר זאת כך:

**אַל נָא תַחֲשֹׁד בִּי, כִּי אֶחָד בְּחַפְזִי אֶת אֲזַנִּיךָ גָּלִיתִי
עַל זְמַנִּיּוֹת יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, עַל הָאֵשׁ, עַל הָאָרֶץ,
עַל הַנוֹזְלִים בְּכֻלָּם, עַל הָרוּחַ – כָּל אֵלֶּה יִגְוְעוּ.
אָפֶס – שְׁנִית יִחָזְרוּ, יִלְדוּ וְיוֹסִיפוּ לְצַמֵּחַ".
(על טבע היקום, ספר חמישי, שורות 247-250).**

וכן:

אם מחיק-אדמה הוא צומח

ולחיקה הוא חוזר – אין ספק, כי אף היא, אדמתנו,

פעם הולכה ופוחתת ופעם תוסיף חמריה.

(על טבע היקום, ספר חמישי, שורות 259-260).

לתיאורים אלו ניתן להקביל את מילותיו הפואטיות של זך:

כָּל-כָּף מַעַט הַבְּטַחָתָּ וְלֹא קִימָתָּ. תָּנִי לִי

יָדָךְ אוֹ, מוֹטָב, בּוֹאִי עִמִּי עִמָּךְ

אֶל הַיָּרֵק בְּזָמֶן, זֶה שֶׁכָּבֵר הָיָה

וְעוֹד נוֹתֵר גַּם בְּשֶׁהָאֶפִּילָה בִּי דְרָכֶי,

זֶה שָׁבוּ הַכֹּל הַחַל וְגַם הַבְּשִׁיל, נָשָׂר

וְלֹא נוֹתֵר אֵף עוֹד יַחְזֹר גַּם אִם

כָּבֵר לֹא נִהְיָה בּוֹ.

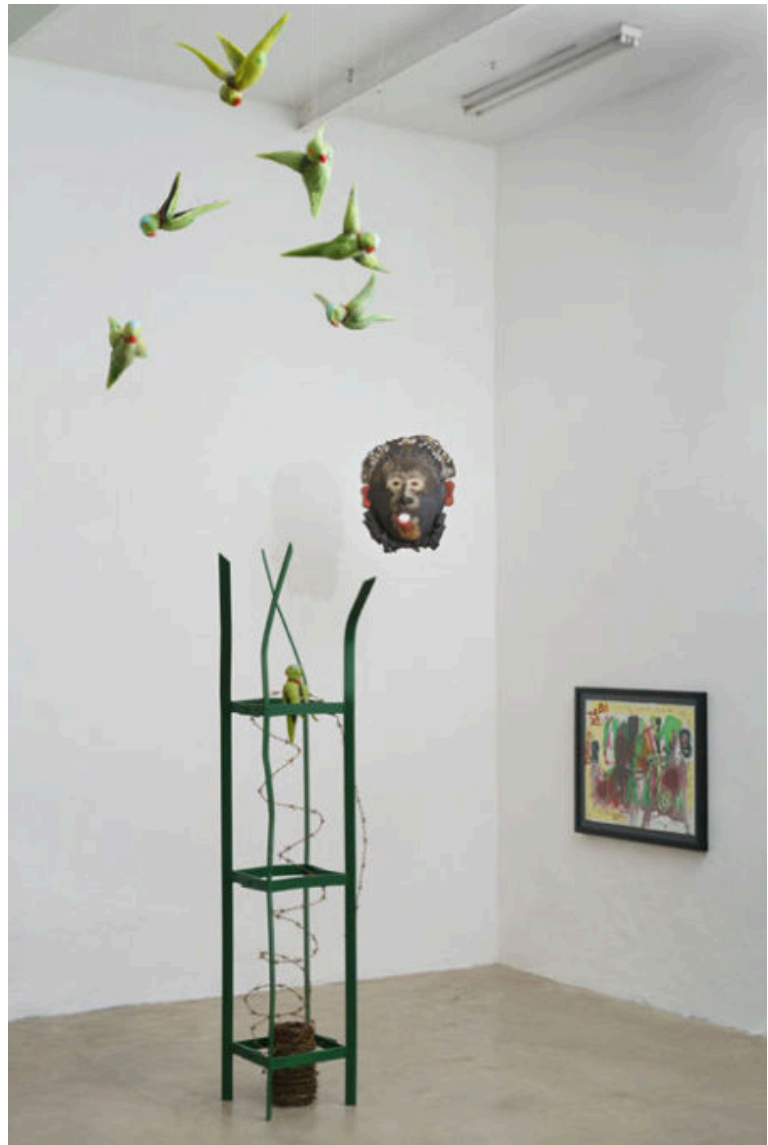
(נתן זך, מזמור שיר לירוק)

נדמה כאילו שני המשוררים מבקשים לראות את הטבע כמבוסס על חוקיות שניתנת להמשגה אנושית. נקודת מבט אופטימית זו מגשרת על אלפיים השנים המפרידות בין שני המשוררים, דבר שמוכיח שהרוח האנושית לא השתנתה והאדם מבקש בכל כוחו לתפוס את היקום כנצחי, כך שכל ישות נולדת, צומחת, מבשילה, פורחת, כומשת, קמלה, מתה, ונולדת מחדש.

תערוכתה של סיגלית לנדאו, "Green Scream", היא תערוכת מחווה לשירו של נתן זך, וכפועל יוצא, מבלי שהתכוונה לכך, היא גם מחווה לפואמה של לוקרציוס.

ואכן, במבט ראשון נדמית התערוכה כשיר הלל לטבע. הצופה נכנס לחלל עתיר במסמנים של הטבע: את פניו מקדם וילון שזור מגללי צאן הכולא בקרבו נזר נחושת וגבישי מלח; דררות ירוקות משעווה וברונזה מעופפות בחלל; צמחים בוקעים משורשים השתולים בעציצים ובצנצנות בגינה מטופחת; צמחים ענקיים בצבע טורקיז ממלאים את החלל ופסל ברונזה של אדם וחייה מרמז כביכול על חיים של שלום והשלמה בין האדם לטבע. האמנם, שלווה והשלמה מבקשת האמנית לבטא בתערוכה זו?

תערוכה זו התהוותה במהלך תקופת מגפת הקורונה, אשר שינתה למעשה את פניו של היקום כולו ועודה מכה ביתר שאת. חלק מהעבודות נעשו לפני מספר שנים, וחלקן חדשות, ונוצרו עבור תערוכה זו. מעצם העובדה שהתערוכה היא תגובה למגפה, מובן שיש לראות במבט ספקני את ההתרפקות על שיר ההלל לירוק של נתן זך כנקודת המוצא שלה. מאחורי התרפקות לכאורה זו עומד מבט ביקורתי, שבא לידי ביטוי בכל פרט בתערוכה.

מראה הצבה מתוך Green Scream, סיגלית לנדאו
בגלריה הראל, 2020, צילום: יותם פרום

כך, ציפור הדררה, שנראית כתוכי ירוק וחביב, היא למעשה ציפור פולשת, שהלכה והתרבתה במהלך השנים האחרונות. אופיה של הדררה מוגדר כאופורטוניסטי ואגרסיבי, וכפי שביטאה לנדאו – "כתוצר של הגלובליזם, מתמקם ומתרבה כמו כלכלות וקלקלות". כמי שנאבקת על נקודות קינון, דוחקת הדררה מינים מקומיים, ומשתלטת על איזורי מחיה.

כתוצאה מהתרבותה היא מזיקה לחקלאות, ואף פוגעת בציפורים אחרות: ציפורי דרור, שהיו הנפוצות ביותר, הפכו לנדירות. המראה האקזוטי של הדררה מטעה; ציפור שנראית ציורית ותמימה מאוד, כאילו הגיעה מארץ אגדות, והיא למעשה ציפור טפילה. באורח מטאפורי, גם בחיים עצמם לעיתים דבר שנראה לכאורה תמים וטוב בחיצוניותו הוא למעשה טפילי ומזיק.

האדם עצמו הוא בבחינת טפיל ביחס לטבע, דבר שיבוא לידי ביטוי בפרחי הענק בצבעי הטורקוז הפזורים בחלל. פרחים אלו נראים כאילו אינם מפסיקים לגדול, ועל כן הם בבחינת גידולים או מוטציות. מוטציות מסוג זה נוצרו כתוצאה מהתערבות האדם בטבע, תוצאה של התנהגותו הטפילית. מוטציות אחרות הן דימויים משרשראות ברזל על אחד הקירות, הנדמים כתאים שגדלו וצמחו למימדי ענק, כאילו יהיה זה גורלם של השורשים והשתילים הירוקים התמימים שמנגד. שני ציורי שמן המתארים עצים בסגנון מופשט נדמים כמתארים את תהליך המוטציה; וכן סריג צבעוני, שהתפתח כאלתור בתקופת הסגר, הולך ומתפשט על עמוד מרכזי, אף הוא כמעין גידול המאיים לצמוח לממדי פרא בלתי נשלטים.

בציור שמן דומיננטי אחר נראים פרגמנטים של דימויי אנוש, צמחים, שרשראות, וכן סכין רדי-מייד נעוצה בבד, במרכזו של כאוס גדול, כביטוי להרס האנושי העצמי.

פרגמנט בולט נוסף, רדי מייד אף הוא, הוא מתקן עשוי צינורות, ברזים ואגן מים הניצב בחלל, ומתקן נוסף הניצב במרחב שמחוץ לגלריה. מתקן מנותק זה הוא ביטוי למאמציו החרוצים של האדם, בלשון סג'י נהור, לעשות כל שביכולתו בכדי להשתלט על משאבי הטבע באמצעות טכנולוגיה מזהמת. דימוי זה עשוי להתפס כהמשך ישיר לעיסוקה רחב ההיקף של האמנית בבעיית ים המלח והפקרתו, כלשונה.

**מראה הצבה מתוך Green Scream, סיגלית לנדאו בגלריה
הראל, 2020, צילום: יותם פרום**

החלל כולו אומר, ואולי זועק, את הניסיונות האנושיים, מחד, לשמור על חוקיות הטבע, אולם מאידך, את ההפרעות התמידיות, ואי ההצלחה של האדם לשמור על מתנת הטבע. פראיות האדם השתלטה על פראיות הטבע, דבר שיבוא לידי ביטוי בפסל הברונזה המתאר אדם וחיה. דמויות אלו נראות כאילו הן שרויות בעיצומו של מחול סוער, כמו לא ברור מי משפיע בפראותו על מי – האם האדם הופך לחייתי, או שמא הוא המשפיע באמצעות פראותו האנושית על החיה התמה?

מחול פראי זה הוא מעין מחול פגאני, דבר שיקבל הד בדימויי מסיכות הפזורות בחלל. דמות האל היתה מגולמת בדימוי המסיכה בעולם העתיק, כביטוי לניסיונות האנושיים לחוות באלוהות ולחוות אותה.

על כך יאמר לוקרציוס:

לָמָּהּ הַפָּחַד מִפְּנֵי הָאֱלִים מְקֵנָּן בְּלִבָּנוּ?

לָמָּהּ נִבְנָה מְזֻבָּחוֹת לְכַבּוֹדָם וְנִקְיָם לָהֶם פָּסֵל?

לָמָּהּ חֲרָשׁוֹת, אֲנָמִים נִקְדָּשׁ לְשׁוֹכְנֵי עָלִי-גִבְהָ?

(על טבע היקום, ספר חמישי, שורות 75-73).

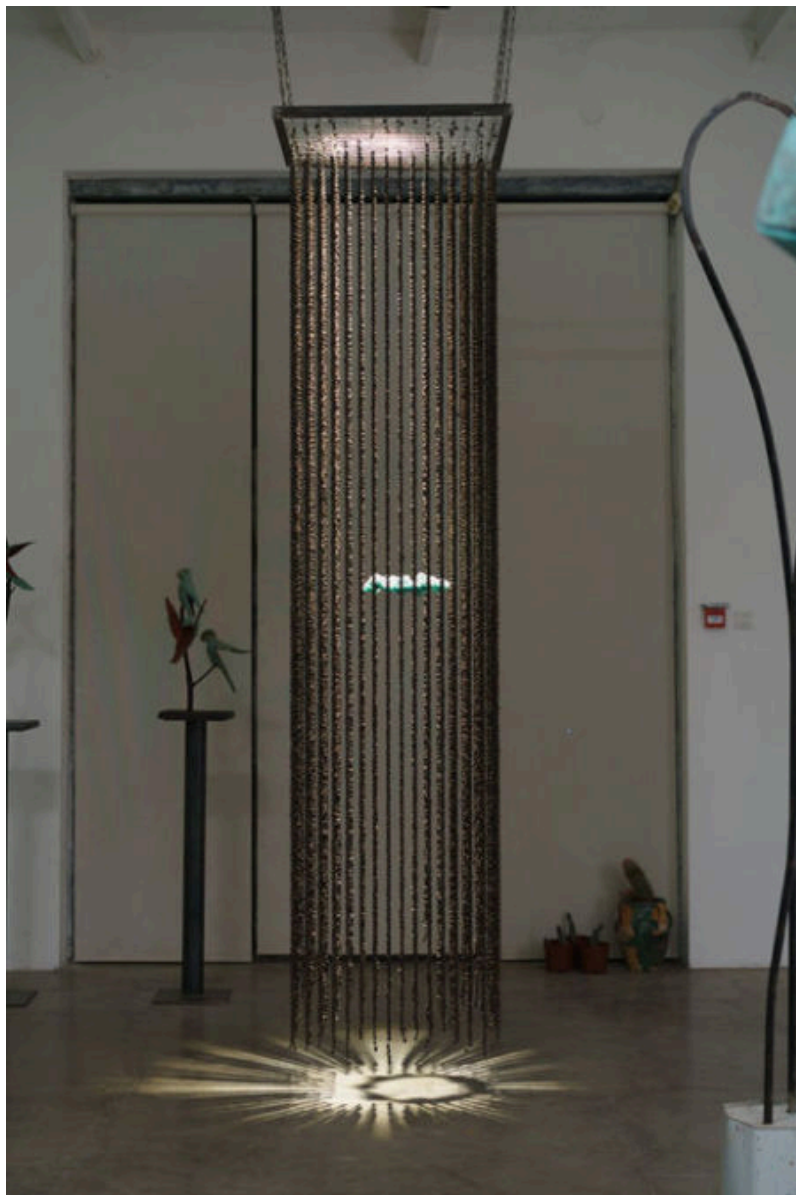
בהתאם לתפיסתו של לוקרציוס, המפרש את תורת ההדוניזם של אפיקורוס, האדם שוגה בניסיונותיו לרצות את האלים מתוך פחד בלתי רציונלי. לאלים לא אכפת כלל מבני התמותה, ובמקום ליהנות בחייו, מכלה אותם האדם בפולחנים מייסרים ובסיגופים מיותרים למען ישויות ערטילאיות שאת קיומן הוא הוזה. הפחד האי רציונלי הוא המביא את האדם לכדי ניסיונות להשתלט על הטבע באמצעים הרסניים, וכך להפר את האיזון והחוקיות הבסיסיים. הפרה זו תייצר מוטציות שיאימו לכלות את האנושות.

בסיומה של הפואמה "על טבע היקום" מתאר לוקרציוס את מגיפת הדבר שהיכתה באתונה בסוף המאה החמישית לפנה"ס, תוך שהוא מצטט מדבריו של ההיסטוריון תוקידידס. בדבריו הפואטיים מתאר לוקרציוס סבל נורא, וכן את המצב האנושי חסר התקווה, רווי הצער והעצב:

**"מָוֶת הִבִּיא לְמִרְבִּית רָעִיָּהֶם, יְסוּרִים לְאִין קָצָה. מֵר
וְקָשָׁה מִכָּל אֵלָּה הָיָה הַיָּאוֹשׁ [...]" (על טבע היקום,
ספר שישי, שורות 1230-1229).**

הפרת האיזון ומערכת חוקי הטבע בידי האדם המובילים למגיפות, כיליון ומוות, הם בבחינת היבריס – חריגה מן הגבולות האנושיים, ועל כן גאוות יתר. דמותה של מדוזה, הניצבת מעל לדלת הכניסה, אותה פוגש המבקר, למעשה, ביוצאו מן החלל, מאזכרת את ההיבריס האנושי אשר גרם למסכת יסוריו של האדם. בעולם העתיק, דימוי מדוזה תוארו בציורי כדים, וכן ניצבו כרעפים בקצה גגות (דבר המכונה – אנטיפיקסות). גם בציורי כדים וגם כרעפים שימשו דימוי מדוזה בתפקיד אפוטרופאי, כלומר כסמל נגד עין רעה. בהשלכה, ניתן לומר, שהאמנית מציבה את דימוי המדוזה כקמע המאפשר מעט אופטימיות בעולם כאוטי זה. דימוי

זה חוזר לרעיון המקורי שעמד בבסיס התערוכה – שיר הלל אופטימי לירוק. וכן, בצירוף למכלול הדימויים, התערוכה כולה הופכת לשיר על טבע היקום, ובאותה מידה, על טבע הקיום.

**מראה הצבה מתוך Green Scream, סיגלית לנדאו בגלריה
הראל, 2020, צילום: יותם פרום**

וילון גללי הצאן וגביש המלח והנחושת שבמרכזו, בו פוגש המבקר בכניסתו לתערוכה, ישא כעת, עם היציאה מהתערוכה, משמעות מחודשת. בתחילת הדברים, כפי שתואר, סימל אובייקט זה את הטבע בהתגלמותו: הפרשות של בעלי חיים לצד מחצבים. כעת, עשוי להיראות אובייקט זה כדימוי ארצי הכולא בקרבו מראה אלוהי, זוהר וקורן. באופן זה עשוי האובייקט לסמל כעת את התשוקה האפלטונית הקמאית ביותר: בהתאם למשל האפלטוני, המהווה את יסוד המחשבה בעת העתיקה, הנפש האנושית מבקשת באורח קבע לחוות התמזגות עם האלוהות

ולהתנתק מעולם החומר. אובייקט זה כמו מבטיח ששאיפה זו להסתפח אל האלוהות המוארת והקורנת נמצאת כאן, בהישג יד. הרעיון האופטימי המקורי של התערוכה, שב אם כן, ומלווה את הצופה בלכתו.

Green Scream / סיגלית לנדאו

גלריה הראל

נעילה: 15.08.20

גלריה הראל דעות נאווה סביליה שדה סיגלית לנדאו קורונה

שיתוף 209

פוסט

תגובה אחת

מיון לפי הישנות ביותר

הוספת תגובה...

אפי גן

נהניתי מקריאת המאמר.
לוקרציוס\ זך וסיגלית. כולנו
נשענים על התייחסויות אל
טבע ופלאי יקום. ההרחבה
שלך נאווה מענינת וראויה. אני
חושבת שכל מי שאוהב אמנות
צריך להגיע אל גלריה הראל
ולראות את תערוכתה של
סיגלית. אוסף \ ריבוי של כל כך
הרבה אובייקטים ותתי סיפורים
ספוגי כישרון יוצא דופן)
שהייתי מפזרת ל-5 חללים
מקבילים..). כיף שהתערוכה
המרשימה הזו מגייסת עוד
ועוד כותבים אל הרחבת
הפיענוח שלה.

לייק · תשובה · 4 ש'

ava Sevilla Sadeh

המון תודה אפי!

לייק · תשובה · 4 ש'

פלאגין התגובות של פייסבוק

כתיבת תגובה

הבנות של לילי

המפגש הנדיר בין שלוש הדיוות הגדולות של עולם האמנות הישראלי במלון אלמא מספק הצצה מרתקת ליחסי הכוחות בין אמן לפטרון בעידן החדש

רעות ברנע 11.03.15 09:15

בחלל מלון היוקרה ומרכז האמנויות החדש אלמא, שקם על חורבות בית ההבראה מבטחים בזכרון יעקב, נוצרה לציבור הזדמנות נדירה יחסית לפגוש ביצירות של שלוש הדיוות הגדולות של האמנות הישראלית יחד - סיגלית לנדאו, יהודית ספורטס ועילית אזולאי. כל אחת מהשלוש מציגה עבודות שונות שמפארות את החלל הציבורי, אבל כולן חולקות ממד משותף אחד - הטיפוח, הליווי והתמיכה של לילי אלשטיין.

אלשטיין, אלמנתו של יואל אלשטיין ממשפחת מייסדי חברת טבע, תרמה את מלוא הכסף להקמת המלון בעלות מוערכת של 350 מיליון שקל. כל חייה היא תומכת בפרויקטים של תרבות ואמנות, ועל הבייבי הנוכחי היא עובדת כבר קרוב לעשר שנים. במהלך היצירה תמכה אלשטיין כלכלית בשלוש האמניות עד לפרט האחרון: מקניית ציוד ועד תשלום עבור מוניות.

התמיכה הזו, החריגה יחסית בנוף הישראלי, מעלה מחשבות על פטרונות האמנות החדשה - האם אלשטיין ואנשים מסוגה הם בעצם האופציה היחידה של אמנים כיום להפיק וליצור כרצונם? האם רק בזכות הגב הכלכלי האיתן שהיא מספקת, שלוש אמניות בסדר גודל כזה יכולות להיפגש תחת קורת גג אחת? אלשטיין עצמה טוענת כי היא לא מהווה תחליף למוזיאונים ולגלריות. "המקום הזה נולד מתוך ההכרה שלאמנים ישראלים רבים אין מקום ראוי להציג את אמנותם, ועל כן הרעיון הוא מרכז אמנות הנותן כבוד בראש ובראשונה לאמן ולעבודתו".

"צמאון", סיגלית לנדאו. "נסענו הלך וחזור לאיטליה לבחור את גושי השיש"
צילום: איתי סיקולסקי, יהודית ספורטס, עילית אזולאי

חדר במלון אלמא. מודל עסקי
"צמאון", סיגלית לנדאו

תמכּי בכל פרויקט שיוצע לך על ידי אמן מוערך?

"ההחלטה לתמוך באמן כזה או אחר נעשית לאחר דיון בוועדה אמנותית שאני עומדת בראשה, ולימוד לגופו של כל אמן ויצירתו".

פיסול בשיש, למשל, היה תמיד בגדר חלום עבור סיגלית לנדאו, מהאמניות הישראליות הבולטות היום בארץ ובעולם.

ב-2005, כאשר לנדאו הדריכה סיור בתערוכת היחיד שלה בביתן הלנה רובינשטיין, היא פגשה את אלשטיין לראשונה. "באותו סיור 'הספדתי' את הרעיון של עבודה בשיש", מספרת לנדאו, "ולילי זכרה את זה. אחרי שנים היא אמרה לי 'בואי, נעשה את זה כמו שצריך'".

"כמו שצריך" הזה הוא היום פסל שיש ענק שנקרא "צמאון", שמוצב בפטיו מקורה בחלל הכניסה לאלמא. את תהליך היצירה ליוותה אלשטיין במובן הכי פיזי שיכול להיות. "היא לא החזיקה לי את היד כשפיסלתי, אבל היא היתה שם

לאורך כל הדרך", אומרת לנדאו, "במשך תשעה חודשים היא הצטרפה אל"י לנסיעות הלוך וחזור לאיטליה לבחור את שני גושי השיש".

אז היא פיקחה על העבודה שלך?

"היא לא התפרצה לדלת סגורה. אני הזמנתי אותה. אני אמנית שחולקת, פותחת ונעזרת".

מתוך "איפכא מסתברא", עילית אזולאי. "צריך אנשים כמו לילי"
צילום: איתי סיקולסקי, יהודית ספורטס, עילית אזולאי

מתוך "שומרי הסף", יהודית ספורטס. בין פרטי לתרבותי
מתוך "איפכא מסתברא", עילית אזולאי

קצת יותר צנוע

לנדאו מציגה במתחם שתי עבודות נוספות: פסל הברונזה "ניצבת על אבטיח", שמוצב בבריכה קטנה שנבנתה לכבודו; ו"שמלת כלה", סדרה של שמונה הדפסי צבע שיצרה עם יותם פרום. השמלה היא העתק מדויק של שמלתה של חנה רובינא מ"הדיבוק", שאותה השקיעה לנדאו בים המלח למשך קיץ שלם ותיעדה את הפיכתה לנציב מלח. "סיפרתי לילי מה אני רוצה לעשות והיא אפשרה את זה", מספרת לנדאו, "היה צריך לממן את ציוד הצלילה והצילום, את המומחים, את התהליך כולו שעברנו בתוך המים".

היה תקציב קבוע, כמו במוזיאונים?

"זה תלוי פרויקט. אם הפרויקט בים המלח היה עולה כפול, אני לא יודעת אם לילי היתה עושה את זה, אבל היא שמה את הארנק איפה שהפה שלה נמצא. אלה עבודות שימשיכו לשרת את האמנות הישראלית בעתיד, והיא יודעת זאת. ההשקעה באמנות הישראלית חשובה לה".

עבודות כאלה היו נוצרות בלי תמיכה?

"סביר להניח שלא. גלריות ומוזיאונים משקיעים בדברים כאלה לעתים, אבל לי זה עוד לא קרה. כאן לא צריך לעבור ועדות וישיבות ולראות פרצוף שאומר 'אין מה לעשות, זה מה יש'. חשוב לציין שכסף לא מספיק - צריך לדעת טוב מאוד מה עושים ולמה עושים, לכן זה לא נפוץ, בטח לא בארץ. לי אין עוד לילי".

"לילי היתה הראשונה שרכשה עבודה שלי ב-2004", מספרת אזולאי, צלמת ישראלית מהפעילות כיום בארץ ובעולם. "זו היתה הכרזת תמיכה רצינית כי מאז היא עקבה אחריי, הגיעה לכל תערוכה ושמרה על קשר. ביום שהיא רכשה את האחוזה בזכרון יעקב היא הציעה לי לצלם את המקום. זה קרה בדיוק כשהתחלתי להתעניין בבניינים שמועדים להריסה ולשימור, ואמרתי לה שמעניין אותי לצלם בתוך החלל בזמן השיפוצים. במשך שמונה שנים הגעתי אחת לחודשיים, וצילמתי חלקים קטנים של קירות שמתפשטים ומתלבשים מחדש".

צילום: אלעד גרשגורן

מימין יהודית ספורטס, עילית אזולאי, לילי אלשטיין וסיגלית לנדאו

התוצאה היא סדרת עבודות קולאז' בשם "איפכא מסתברא", שתיים מהן מוצגות במרכז, לצד עבודה נוספת במסעדה. "צריך אנשים כמו לילי", אומרת אזולאי. "בפרויקט הספציפי הזה הייתי קצת יותר צנועה, ואם לילי לא היתה שולחת לי מונית שתאסוף אותי בכל פעם לצילומים, הייתי לוקחת אוטובוס ומגיעה. אבל יש פרויקטים אחרים שאם האספן לא היה קונה מבעוד מועד לא הייתי מצליחה לעשות".

לא המקום הטבעי

פרט לאמנות עכשווית מרהיבה בחללים הציבוריים, אלמא כולל גם אולם קונצרטים עם עוגב יחיד במינו בארץ, שלוש גלריות בשטח כולל של 750 מ"ר שיציגו תערוכות מתחלפות, ובעתיד גם יערכו בו תוכניות רזידנסי לאוצרים ואמנים. אבל אלמא, אסור לשכוח, הוא בראש ובראשונה מלון יוקרה, ולילה בו עולה 1,350–1,950 שקל (כולל ארוחת בוקר). זה לא בדיוק המקום הטבעי לאמניות בסדר גודל של לנדאו, ספורטס ואזולאי.

לא מפריע לכן להציג בבית מלון?

לנדאו: "הייתי צריכה ללמוד קצת את הנושא, והבנתי שיש צורך כלכלי שהמרכז הזה יישאר מלון".

"זה מודל עסקי שיאפשר לו להיות בלתי תלוי", אומרת ספורטס, אמנית רבת-תחומית שחיה במקביל בישראל ובגרמניה. היא מציגה באלמא חלק מהמיצב "שומרי הסף" שהציגה בביאנלה בוונציה ב-2007, לצד שני רישומים מהתערוכה "שבעה חורפים" ושתי עבודות מסדרת רישומי הגינות שלה.

"יש היום בעולם מודלים של אנשים פרטיים שמציגים את האוספים שלהם במטרה להשתלב במרחב התרבותי, ושאלת מיליון הדולר היא איך שומרים על דבר כזה מספיק מאוורר, לא כוחני. לילי היא אדם שלא רק צורך תרבות, אלא גם מתעניין במה שקורה מאחורי הקלעים - בתנאים להיווצרות העבודות, באמנים, ברוכשים. יש לאמנים סוגי שיח שונים עם אנשי ממון וממסד, ובמקרה של לילי, הרצון שלה להיות מוקפת באיכות הוא לא רק בעורקיה - הוא בנשמתה".

יש למקום כזה סיכוי להפוך לאלטרנטיבה ראויה למוזיאונים וגלריות?

אזולאי: "אם יהיה אוצר שיבנה תוכניות שוות ערך לתוכניות של מוזיאונים, לאלמא יש פוטנציאל להיות חלל אמנות בעוט ומרתק, שאנשים יגיעו אליו מתל אביב באופן קבוע".

"האתגר הוא לראות איך לילי תצליח להעביר את מה שהתרחש בביתה למקום ציבורי", אומרת ספורטס. "אני מקווה שהמקום ימגנט סביבו רשת איכותית של יוצרים, שהבסיס שלה הוא הקשר האישי עם לילי. צריך לתת למקום את הזמן, וזמן זה אחד המצרכים הנדירים במחוזותינו".

ביקורת אמנות

שני שיתופי פעולה של סיגלית לנדאו לא עובדים, אבל במקרה אחד התערוכה בכל זאת טובה

החיבור של סיגלית לנדאו ושיר מורן ב"מעשיות רחוב" לא מפוענח, אבל עובד. בעבודה המשותפת של לנדאו עם שיר סניור גם זה לא קורה

סיגלית לנדאו, Embracing the Flames, 2024 (פרט). שחזור מרשים ומרגש

לעקוב

אבי פיטשון

13 ביוני 2024

נדמה שסיגלית לנדאו עסוקה במיוחד. אם ספרתי נכון, היא מציגה כרגע סימולטנית בארבע תערוכות: "אסאנה לרגע", הקבוצתית במוז"א (שעליה נכתב במדור זה) ו"גופי עצוב, וקראתי את כל הספרים", עוד קבוצתית, בגלריה דביר. שתי התערוכות הנוספות, שאליהן נתייחס להלן, מייצגות היבט בולט בעבודתה של לנדאו – שיתופי פעולה: "מעשיות רחוב" שבגלריה אלון שגב היא שיתוף פעולה עם שיר מורן, וב"אור וערגה" הקבוצתית בבית ביאליק יש לה שת"פ עם שיר סניור המתגלם למעשה כמיצב פיסולי אחד, שלב אחד מעל תצוגה משותפת. ראוי להזכיר גם תערוכה משותפת עם יהודית לוין שהוצגה בשני חלקים בדביר בין סוף 2023 לתחילת 2024.

בשני המקרים שנבחן שיתוף הפעולה לא עובד, או לכל הפחות לא מפוענח. זה המקרה ב"מעשיות רחוב". אם נביט עליה בתור שתי

תערוכות יחיד שחולקות חלל, שתיהן חזקות ולכן ליטוף הסנטר בגבינים מכווצים בניסיון להבין מה הקשר גורע מעט מהחווייה. בסופו של דבר זה לא נורא; כבר ראינו תערוכות שמחוברות להן יחדיו בקלישות רבה יותר.

סיגלית לנדאו, מתוך תיעוד וידיאו של פרויקט Somnambulin משנת 2000. אחד הפרויקטים השאפתניים והאיקוניים שלה

עיקר חלקה של לנדאו משלב שחזור, תיעוד ומבט לאחור על אחד הפרויקטים השאפתניים והאיקוניים שלה, Somnambulin משנת 2000 (ופרויקט המשך שלו מ-2004). בעת שהותה באנגליה לקחה לנדאו מערבול בטון וציפתה את תוף הערבול בשכבה כסופה שמדמה את תוף הזיזים בתיבות נגינה ישנות. המשאית נסעה ברחבי אנגליה ובכל עצירה ניגנה מוזיקה (שחיברו בין השאר אהד פישוף, אריק חיות ודניאל לנדאו – שיתוף פעולה בפני עצמו) בזמן שלנדאו חילקה לקהל המתאסף קרטיבים בצורת דמות ילדה. לנדאו עצמה היתה מחופשת בשמלה, פאה ומסיכה לאותה דמות. ההשראה לה היתה ילדה משוטטת בת חמש שנמצאה קפואה בגרמניה ב-1998 ובידיה גפרורים מקופסאות שמכרה, שאותם הדליקה בניסיון להתחמם. "מוכרת הגפרורים הקטנה" מהאגדה של אנדרסן התגלתה למרבה הטרנדיה במציאות.

בחלל אפשר לצפות בתיעוד וידיאו של הפרויקט, באופניים – גלגול של המשאית מפרויקט ההמשך מ-2004, במסיכה שחבשה לנדאו באותה שנה, ובמקפיא שקוף שמכיל קרטיבים זהים לאלה שחילקה אז (מותר לקחת). עוד מוצגות עבודות מאוחרות שמתייחסות לפרויקטים ההם, למשל תיבת נגינה שבה, בתוך קופסת תכשיטים עמוסה, במקום דמות רקדנית מסתובב גוש שווארמה מיניאטורי לצילי "הברבור הגווע".

סיגלית לנדאו, *Bauchaus Bicycle, 2004*. גלגול של פרויקט המשאית צילום: Shaxaf Haber

הציורים של שיר מורן צוירו בחורף האחרון בברלין ונראים כהמשך טבעי של גוף עבודתה: סצינות חוץ ופנים שמערבבות דקדנס אורבני עם אלמנטים אגדתיים ונעות בין ריאליזם של יומיום בעיר לפנטזיה

רומנטית. הפיגורטיביות של הסצינות האפלות ניצבת על הגבול שבין חלום לערות, בין שאיפות ותשוקות לאכזבה ושבר.

הברבור הקפוא באגם שמופיע באחד מציוריה של מורן מחבר אותנו לנעימה מתיבת הנגינה וגם לדמות הילדה שקפאה למוות של לנדאו. שני קיפאונות גרמניים וטרגיים מפגישים בין האמניות

שיר מורן, "ברבור קפוא", 2023. בין חלום וערות צילום: עמרי ליבנה

השחזור של לנדאו מרשים ומרגש; הציורים של מורן חזקים ברובם. נותר כאמור לשבור את הראש מה הקשר. באחד הציורים של מורן מופיע ברבור קפוא באגם, מה שמחבר אותנו הן לנעימה מתיבת הנגינה והן לדמות הילדה שקפאה למוות. מי שיטרח לקרוא בקלסר שעל הדלפק יגלה שאכן ברבור אמיתי קפא באחד החורפים הקשים בברלין. עוברים ושבים השליכו על גווייתו פרחים, שמופיעים בציור היפה. שני קיפאונות גרמניים וטרגיים מפגישים בין האמניות.

בציור אחר, פורטרט עצמי של מורן במסיכה שחורה. אז יש גם מסיכות. עבודת פיסול חדשה של לנדאו מהדקת אותה למורן עוד טיפה: דמות שלדית ואדמדמה ישובה על בסיס גלגל מתכתי, פניה אל פניה בחלל שבין סדרות הציורים, שבה ניצבת מדורה מפוסלת. פניה וכפות ידיה המופנות אל האש, לבנות. אש, קרח, נוודות, עיר. החיבור אסוציאטיבי אבל לא בלתי קיים.

שיר מורן, "פורטרט עצמי עם מסיכה", 2023. אצל שתי האמניות יש מסיכות צילום: Omri Livne

בטקסט מלווה של נעמה ארד, פואטי ויפה כשלעצמו, נטען בין השאר שיריעות הלבד שמשמשות מצע לפריימים של מורן הן "עור אשר הופשט מעל גופה המפוסל של עורלה (הילדה שקפאה כונתה בשם אורלה, שהפך לעורלה בגלגולה בעבודה של לנדאו, א"פ)" – אבל למורן היסטוריה של שימוש בעור, לפעמים כמצע שעליו ציירה ישירות. הטקסט משרטט חזון מלהיב/מפחיד של יחסי אישה-מכונה, מציאות "טכנו-פמיניסטית" ועיר שהיא "כמו רחם טרנס-הומניסטית".

החיבור בין מילים אלה למות ילדה בעיר אצל לנדאו, לדמותה במשאית (המזכירה אסוציאטיבית את פיוריוסה על משאית המלחמה, האישה-עם-יד-המכונה המכבבת בסרט החדש והמסעיר בסדרת "מקס הזועם") ולסצינות שמציירת מורן קיים, אבל בקושי. כאמור, לא צריך בכוח. התערוכה טובה גם אם החיבור איננו פתור עד תום.

סיגלית לנדאו, מקפיא עם ארטיקים בדמות הילדה עורלה, 2024. הקשר למורן קיים, אבל בקושי

לכאורה, שיתוף הפעולה בין לנדאו לשיר סניור בתערוכה הקבוצתית "אור וערגה" בבית ביאליק הדוק יותר, מעצם היותו עבודה אחת המורכבת מאלמנטים של השניים: סניור הציב שורשי עצים מפרדס הדרים עקור בחדר האוכל שבקומת הכניסה, ולצדם כדורים "צפודים וכהים", כך בטקסט האוצרותי של סמדר שפי, מעין פירות. ביניהם מושתלים - על השולחן ועל המזנון הסמוך - כמה מהאובייקטים שלנדאו שיקעה בים המלח לאורך השנים והם מכוסים שכבה גבישית קשה ולבנה: פמוט, מודל ספינת מפרש ואצבע תורה. השילוב לא עובד, האלמנטים לא נראים טוב זה עם זה וגם לא בחלל.

סיגלית לנדאו ושיר סניור, "גופו של עולם", 2021-2024. האלמנטים לא נראים טוב זה עם זה וגם לא בחלל צילום: תום פורת / בית ביאליק של עיריית תל אביב יפו שהינו חלק מבתי התרבות של כיכר ביאליק

התערוכה כולה מאכזבת וקיים בה פער בלתי ניתן לגישור בין הטקסט האוצרותי המתפייט ובין חולשת העבודות. זה בולט בעיקר בפער שבין תערוכת הצילום העוצמתית והמינימליסטית שאצרה שפי ליאנה רוטנר בחדרון בקומה השנייה ב-2021 ובין המיצב הדקורטיבי החלש של חנאן אבו חוסיין שמוצג כעת באותו חדרון. פסל דיוקן עצמי גדול של ראש האמן עפר ללוש מוצב מתחת לגרם המדרגות ונראה כמעט וולגרי על רקע יופיו של החלל. פסלי ראש קטנים יותר שלו שמוצבים בחדר העבודה של ביאליק דווקא יפים, אבל כאן האפקט הפוך - הם נעלמים בין שאר החפצים שבחדר, לא מעלים ולא מורידים. רק החלון המאיר בנוגה כתום בראש הצריח של הבית, עבודה של מעיין אליקים, מעורר השתאות ופליאה מספקים (אבל רק בשעות השקיעה והערב ניתן להבחין באפקט).

מעין אליקים, "זהר", 2024. השתאות ופליאה מספקים צילום: תום פורת / בית ביאליק של עיריית תל אביב יפו שהינו חלק מבתי התרבות של כיכר ביאליק

סיגלית לנדאו ושיר מורן, "מעשיות רחוב", גלריה אלון שגב

(המנוע 7, תל אביב). עד 21.6; "אור וערגה", אוצרת: סמדר

שפי. בית ביאליק (ביאליק 22, תל אביב). עד ספטמבר

הצג עוד מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

אמנות

האמנית סיגלית לנדאו: "מי שבא להיעלב מאמנות הגיע למקום הלא נכון"

האמנית סיגלית לנדאו. "יותר מדי דברים נקראים היום 'אמנות' והם לא" צילום: אלה ברק; הלבשה: שחר אבנט

כשהיתה סטודנטית בבצלאל, סיגלית לנדאו לא הכניסה אף מורה לסטודיו שלה. "הרגשתי שאני יודעת ולא רוצה שאף אחד יקלקל", היא נזכרת. עם פתיחת תערוכה חדשה מפסליה, אחת האמניות הישראליות המצליחות בעולם מספרת איך היא נלחמת בצנזורה, מעידה על האלימות הגברית שחוותה ומגיבה לתביעה שהגישה נגדה אלמנתו של נתן זך

אופיר חובב [לעקוב](#)

25 באוקטובר 2021

אנשים רבים גדשו את גלריה חזי כהן בתל אביב בצהרי יום שישי. הם צילמו פסלים, הצטלמו בעצמם ובעיקר חיכו להצטלם עם האמנית. "אם לא אצא מכאן עם סלפי יחד עם סיגלית לנדאו אני פשוט אבכה", אמר אחד המבקרים שהמתינו לבואה. הדקות חלפו, אירוע פתיחת התערוכה, "הלב והמעין" שמה, הלך והתמלא והיא אינה, טרם נצפתה. כשהגיחה לבסוף מחדר צדדי — קטנה, ממושקפת, עוטה ארשת פנים שובבית ובוטחת אך בו בזמן גם איכשהו חסרת ביטחון —

הלך הרוח נרגע. הסלפיז הושגו, עכשיו אפשר להוסיף ולהתהלך סביב פסליה של לנדאו בקצב נורמלי.

פסל אחד שכזה, "אישה יולדת את עצמה", משך את מרב תשומת הלב. פסל ברונזה בגובה 2.20 מטרים, המציג דמות אישה עירומה העומדת על מעין אבטיח מפונצ'ר שתוכנו נשפך החוצה ובמרכזו חור הצצה. בחוץ, שני סכינים חדים ננעצו באבטיח אחר, וסביבו מהומת רבים שניסו להשיג לעצמם חתיכה אחרונה של שלהי קיץ.

"אישה יולדת את עצמה", מתוך התערוכה "הלב והמעייץ". תערוכה שהיא ריסטרט בגיל 50 צילום: יותם פרום

"אני מרגישה שילדתי את עצמי עכשיו", אמרה לי לנדאו כמה ימים קודם לכן כשנפגשנו בסטודיו שלה בדרום תל אביב. "פיסלתי כל מני גרסאות של הפסל הזה. סקיצה ראשונה שלו נמצאת במוזיאון בשוודיה. עכשיו, לראשונה, מוצג הפסל המוגמר. הוא אומר — או זו אני שאומרת — הנני. זו הפלטה שלי כאמנית, והיא פרושה לפניכם: המלח, הברונזה, הנייר, הרדי־מייד, האבטיחים, החימר, הברזל, הספירלות".

לנדאו עצמה נוטה לדבר בספירליות. המשפטים שלה מבולגנים, נוטים למטאפיזי, הנשגב, נעים לצלילי ריתמוס פנימי עלום וחולמני. היא תהתה מה יקרה אם תיקח את גוף האישה ותהפוך אותו לגמרי ("כמו גרב שהתהפכה בכביסה"), והסתקרנה לבחון את הערבוב בין החוץ לפנים. התערוכה היא "התמצית" שלה, כש"בילדתי את עצמי" הפירוש הוא אולי לגדל את עצמי כאמנית, להאמין בעצמי, להמציא סוגים שונים של חופש. כל אמן חייב את זה לעצמו, וברקע עומד אולי משבר אמצע החיים. הפכתי את התקליט של גיל 50, אז את פוגשת אותי במהלך איזה ריסטרט שאני עושה, כדי שאוכל להמשיך הלאה — אחווה את עצמי מחדש, אמציא את עצמי מכלום. מישהו אמר על פרידה קאלו, שהיא היתה צריכה להמציא את עצמה מלשכב במיטה. אני מזדהה עם זה".

בניגוד אליה, את זוכה להערכה רבה. היא חוצה גם מעבר לשדה האמנות.

"כן, הקהל מאוד חשוב לי. אולי זה קשור לזה שגדלתי ב'עיר השנייה', בירושלים, ולא בתל אביב. אנשים סביבי לא הלכו ל'תלמה ילין', אז אני יודעת איכשהו מה זה לרעוב לאמנות ולתרבות. אני מבינה היטב עד כמה זה חשוב ועד כמה אסור שזה ייחשב למותרות. בתור אמנית צעירה, ב-1995, כבר הצגתי במוזיאון ישראל. באותה מידה זה יכול היה לחבק או להרוג אותי. מאז אני רצה מדבר לדבר, אז זה לא הרג אותי עדיין. הביאנלה בונציה, באר שבע, בית ראובן בתל אביב, או גבעת חביבה. אף שההבדלים ביניהם גדולים, התפקיד שלי זהה — לחקור את המקום שאני מגיעה אליו. אם לא אבין את גבעת חביבה אני עלולה לא לעשות את זה טוב".

לנדאו. "אם הייתי עושה 'מי טו' הייתי מתפרקת" צילום: אלה ברק; הלבשה: שחר אבנט

"לא מבקרים היום סטודנטים כמו שביקרו בזמני. לא היו חסרות סטודנטיות נשים, אבל לא היתה מורה אחת לרפואה שתיתן נקודת מבט נשית — עד שלא פרסמנו עצומה בשנה ג'"

יש דברים שאת מעדיפה שלא להגיד כדי לא לפגום באהבת הקהל?

"יכול להיות שאני מפעילה על עצמי צנזורה מסוימת, כי כולם כבר נמצאים בהיכון עם המשרוקית. זה עובר לי בראש, אבל אני משתדלת שלא להתייחס לזה, ולא לסרס את עצמי. את רק פותחת מצלמה וזה כבר נהיה פוליטי, אבל בגלל שאני עוברת תהליכים מורכבים והתוצאה שלי מורכבת, אז אני אלחם על מה שצריך ואעשה את מה שאני עושה מבלי לצנזר את עצמי. אם יש משהו מאוד סר טעם שאני חושבת שיוכל לפגוע באחרים — לא אעשה אותו, אבל מי שבא להיעלב מאמנות הגיע למקום הלא נכון. אמנים עובדים כל כך קשה ועוברים ויה דולורה. אני לא אוהבת את הרודנות והקלות שבה מבקרים מצקצקים — לא אלו מהפוליטיקלי־קורקט ולא הארטיסטיקלי־קורקט. חייבים לתת לדברים להישאר על הקיר ולא להיכנע לצנזורה. זה

שמורידים דברים לפעמים כי פוחדים מאיומים זו בריונות. עד לאן זה יכול להגיע?"

עם זאת, היא מוסיפה מן הזווית השנייה, ש"צריך לראות את המורכבות של העבודות ולבחון האם מדובר באמן או בפרובוקטור, שסתם עושה קופירייטינג ותו לא. יותר מדי דברים נקראים היום 'אמנות' והם לא, אבל זה עדיף על המצב שהיה בשנות השמונים, כשעולם האמנות היה אליטיסטי, סופר איטי, תחת שליטה של הקונצנזוס ובתוך אינקובציה, גם אז לא היה כיף גדול, וזה היה מועדון קטן מאוד".

עבודת הברונזה Lust I, מתוך התערוכה צילום: יותם פרום

העבודה Prickly Pear Lady, המוצגת בתערוכה צילום: יותם פרום

לא פעם מתוארים היחסים הבעייתיים שלך עם אוצרי גלריות ומוזיאונים.

"היום אני עובדת עם המון גלריות. חזרתי לעבוד עם אלון שגב אחרי הרבה שנים, עם חזי כהן זה כבר קשר ארוך. בגלל שישראל זה מקום קטן וכולם מכירים אותי אז אני לא צריכה שגלריה ספציפית תייצג אותי. העניין הזה של מונופול של גלריות בארץ על אמנים בכירים כבר לא ממש רלוונטי. אם פעם איים עליי שעשו עליי 'אדיטינג' אז היום אני הרבה יותר מקשיבה, אוהבת שמאתגרים אותי, ואפילו חסרים לי אוצרים מנוסים וקוסמופוליטיים, שהם דבר נדיר בנוף המקומי. אני חושבת שלמדתי להקשיב לעצות טובות. לפעמים אני מבינה שאני צריכה לרצות ולהסתדר, אבל לפעמים את גם צריכה לריב עם מנהל מוזיאון או עם אוצרת כי אני עוזרת להם לעשות את התערוכה הכי טוב שאפשר. גם המוטיבציה שלי לריב היא סופר טובה וטהורה. לפעמים, דרך הקשבה לתוכן הדברים שלהם את מצליחה להבין האם הם פוגעים בך כי את ישראלית או אישה, השילוב בין השניים יכול להיות קטלני לפעמים".

נתקלת ביחס מזלזל אלייך כי את אישה או כי את ישראלית?

"אני מניחה שכן, לפעמים. לא בא לי להגיד 'אכלו לי שתו לי'. עולם האמנות מלא בנשים ובאוצרות, זו כבר לא רק אני מול הגברים. כשהתחלתי את הלימודים שלי בבצלאל, אחרי שעברתי את הצבא ואת כל מה שהלך שם — קצין שנוהג ב-200 קמ"ש ובו זמנית שולח לך ידיים ועוד כל מני אנשים שהרשו לעצמם — כבר הגעתי לעולם האמנות עם ציפורניים שלופות. כדי לתבוע צדק של דאשתקד צריך הרבה מאוד אנרגיה, שאני צריכה, כדי להתגבר על החיים שהיו לי — שהם לא רק 'מי טו'. אם הייתי עושה 'מי טו' הייתי מתפרקת. מאוד חשוב שדברים ייראו אחרת מעכשיו והלאה, ושנערות ונשים לא יהיו במצבים כאלה ויידעו להתלונן — את הבת שלי אני מחנכת ככה, אבל עליי ממש דילגתי".

מתוך התערוכה Green Scream, 2020 צילום: יותם פרום

"לא יודעת מי נחשב פריבילגי. אין לנו אולימפוס בישראל. זה לא שכשאת בתל אביב את מרגישה שאת באיזה קודקוד תרבותי. את עדיין נמצאת בתחת של בלומפילד ומריחה סירחון של דגים והמעלית תקועה"

היצירה "בנות הים מוחקות את חופי אשקלון", 2011 צילום: וידיאו: אמנון זלליט

מורה אחת לרפואה

את תקופת לימודיה בבצלאל היא מתארת כמאבק מגדרי-הישרדותי. "לא מבקרים היום סטודנטים כמו שביקרו בזמני", היא נזכרת. "לא היו חסרות סטודנטיות נשים, אבל לא היתה מורה אחת לרפואה שתיתן נקודת מבט נשית — עד שלא פרסמנו עצומה בשנה ג'. אחד המורים שלי היה מרכל, במין שוביניזם כזה, עם הסטודנטים הגברים. הוא היה מצביע עליי ואומר 'תראו את העיניים של סיגלית. היא לא אישה, היא כבר אמנית', אולי כי לא נתתי לאף אחד לגעת בי. לא הכנסתי אף מורה לסטודיו שלי, כי הרגשתי שאני יודעת כבר את מה שאני יודעת ואני לא מעוניינת שאף אחד יקלקל ויפריע לי. זו היתה אסטרטגיה של

הישרדות. במקום שאני נמצאת בו בחיים שלי אני מעדיפה להגיד תודה על הכל ולא להתעסק בזה, אבל עובדתית אני לא מתגעגעת".

ולמה שתגעגע לעבר? בהווה, לנדאו בת ה-52 היא אחת מהאמניות הבכירות בישראל, שנחשבת גם לאחת האמניות הישראליות המצליחות בעולם. היא הציגה במוזיאון לאמנות מודרנית בניו יורק, במכון KW לאמנות עכשווית בברלין, בביתן הישראלי בביאנלה לאמנות בוונציה, במוזיאון תל אביב, במוזיאון ישראל ובמקומות רבים נוספים בארץ ובעולם. ועדיין — את ביתה היא רואה בישראל. "כל דור במשפחה שלי עבר מקום — מזרח אירופה, וינה, לונדון. יש סיפור של נוודות, שאני רוצה רגע לעצור. מעניין פה, חי פה, תוסס פה, נמל הבית שלי פה. הילדה שלי פה. בעצם יש לי שני דברים טוטאליים שקורים במקביל — אמהות ואמנות, אז אני לא יכולה בינתיים לקחת מזוודה ולהיעלם לשנה. זה לא וויתור, אלא אני עצמי הגדולה, שהחליטה שיהיו לה גם חיים, ולא רק אמנות. ישראל קשורה לזהות שלי וגם לאמירה פוליטית. אני מתרגשת ממה שקורה בשטח, מהאנשים שאני פוגשת סביב ים המלח, למשל. אני מרגישה שזה מכריח אותי לקום בבוקר ולעבוד, ממקם אותי במעמד הפועלים של עולם האמנות, איזו גאולה שבאה מהביבים".

את באמת מרגישה שאת מגיעה מהביבים במעמדך? את לא חושבת שאת פריבילגית?

"אולי נפסיק עם זה? פריבילגיה משמעה ליהנות. אם אני מואשמת בכך שאני קמה בבוקר ועושה דברים שאני אוהבת ויודעת שיש לי קהל ויש לי איפה להציג — ולרוב האמנים אין איפה להציג, וזה נכון לגבי הארץ וגם העולם — אז בסדר. לא יודעת מי נחשב פריבילגי. אין לנו אולימפוס בישראל. זה לא שכשאת בתל אביב את מרגישה שאת באיזה קודקוד תרבותי. את עדיין נמצאת בתחת של בלומפילד ומריחה סירחון של דגים והמעלית תקועה. זה מצחיק גם להגיד מרכז או פריפריה בישראל, כי את יכולה לשבת בעיריית תל אביב, שהיא יחסית עשירה עם אנשים שיש להם דמיון ורצון טוב, ועדיין יגידו לך שלזה אין תקציב ולהוא אין תקציב. כולנו יחד באותה סירה. לאמנים אין פריבילגיה.

תראי את נתן זך למשל, שהתבגר. קשה להיות אמן צעיר, קשה להיות אמן בוגר. קשה להיות אמן שמתקיים מאמנותו".

"ווללוטה", 2021. מתוך התערוכה צילום: יותם פרום

"כולי תקווה", 2021. מתוך התערוכה צילום: יותם פרום

לאחרונה הגישה אלמנתו והיורשת של זך, שרה אביטל, כתב תביעה נגד לנדאו ונגד יעקב הראל, הבעלים של גלריה הראל, בטענה כי הפרו זכויות יוצרים בתערוכה שהציגה לנדאו במאי 2020 בגלריה הראל בהשראת "מזמור שיר לירוק" שכתב זך, שמת כמה חודשים אחר כך. לטענת אביטל, לנדאו עשתה שימוש בשיר מבלי שקיבלה על כך אישור מזך, ועקב כך, דורשת מהם עתה פיצוי של חצי מיליון שקלים. בימים אלה מנסחת לנדאו עם עורך דינה כתב הגנה. במקביל, ניסחה בתגובה עצומה הקוראת לביטול התביעה, והחתימה עליה כ-1,200 אנשים, בהם אמנים ואנשי תרבות. בראיון היא מציינת כי מדובר בסיפור כואב אותו היא מבקשת להדחיק. "אני לא חושבת שלאישה הזו יש את הזכות לעשות את מה שהיא עשתה. כתב התביעה די מגוחך. זך היה בחיים כשנולד הרעיון לתערוכה, והוא שמח שאני עושה את זה. היא בעצם מכשילה את החברים והקולגות שלו. עבדתי מול יעקב הראל, בעל הגלריה, בחופש גדול. הוא הביא לשולחן את השיר והרגיש שהוא עושה את מה שזך רצה. הראל באמת קיבל אישור וכל מה שהוא עבד עליו, עם אמנים רבים אחרים כמו תומרקין וגרבוז, אף פעם לא היה בכתב. גם לא עם זך. אי אפשר לשנות עכשיו עשרות שנות הרמוניה באיזו חתיכת דף".

חזית נוספת בה נאבקת לנדאו היא חזית ים המלח, שעלתה בשבוע שעבר לכותרות עם צילום העירום ההמוני של ספנסר טוניק בערד, שנועד "לעורר מודעות" לבעיית ים המלח.

לנדאו, שהוציאה בשנה שעברה ספר עב כרס, "שנות המלח", המסכם שני עשורים של עבודה אמנותית ופוליטית שיצרה בים המלח, צוחקת למשמע המילה "מודעות". "דיברתי עם מישלי מהמשרד לאיכות הסביבה על 'מודעות'. שאלתי אותה — על איזו מודעות את מדברת בדיוק? הרי את זו שקובעת את המדיניות. מה שקורה הוא

שהמודעות עלתה בעוד שהמפלס ירד. אנחנו עושים בכאילו. זה לא ריאלי למלא את ים המלח. אפשר, אולי, להאט את קצב הנסיגה של המים, אבל כבר מחר בבוקר בולען יכול לבלוע את מרחצאות עין גדי. זה אזור כל כך מסוכן שהסיכוי שישקיעו בו הולך ופוחת. האזור בכלל לא מחובר לרשת הביוב הארצית, גם זה פרויקט שאף אחד לא רוצה להשקיע בו. כולם מחרבנים ומשתינים לתוך הים. הכל מת שם. תיירים מגיעים ומורחים בוך על הפנים ובעצם מורחים על עצמם את הביוב של קיבוץ קליה".

"כלת מלח", 2014 צילום: יותם פרום

Red Fruiturism, 2021 צילום: יותם פרום / גלריה

אבני סברובסקי של מלח

היא עדיין מנסה לקדם חלום ישן — בניית גשר בין שתי גדות ים המלח, הישראלית והירדנית, אותו החלה לרקום לפני כעשור עבור הביאנלה בוונציה. "לקראת הביאנלה נפגשתי בירדן עם מהנדסים פלסטינים שחיים בירדן ועם בעלי שני המפעלים כדי לקדם את העבודה על הגשר. לצערי גם הבעלים הקנדים של המפעל בגדה הירדנית היו שם. זה לא לחץ להם על אף סנטימנט והם אמרו 'יופי, תודה שבאת. בואו נלך לאכול צהריים'". שני המפעלים בשתי הגדות צריכים לקחת אחריות הדדית על הים, למתן את הנזקים. רק ככה זה יוכל לעבוד. הגשר הזה יכול לסמל מעבר מעל העבר, לשים אותו מאחורה ולהניח לקונפליקט ולכל הכאב והדמעות והמצב. אני רוצה שהגשר הזה יבנה את עצמו".

שוב ושוב לאורך השיחה היא חוזרת על המשפט "הים יכול לבנות אותו בעצמו". בספירלות, במעגליות כואבת מהולה באופטימיות, היא מסכמת את עבודתה ארוכת השנים בפלא הטבע הגוסס. "הים יכול לאתחל את עצמו, הוא רק צריך קצת עזרה, כי הכל שם משתנה ומותמר מאוד מהר. כל עבודה שאני מוציאה מהים היא פיסת היסטוריה, פיסה של סיפור. יש בה עוני וקינה ומוות, וגם איזה יופי, פיוטיות. אני משחקת באבני סברובסקי של מלח".

מערכת ערב רב | חדשות והודעות | 26/11/2017

אוניברסיטת בן-גוריון העניקה תואר דוקטור של כבוד לסיגלית לנדאו

התואר הוענק ל"אות כבוד ליוצרת דגולה המשלבת מוטיבים מהגיאוגרפיה המקומית, מהמסורת ומהספרות היהודית, אשר עשתה שימוש ביופי ובאסתטיקה כדי למשוך את הקהל בעולם אל נושאים שבנפשה של החברה הישראלית"

שיתוף 293

פוסט

Sigalit Landau

ביום חמישי (23.11.17) העניקה אוניברסיטת בן-גוריון שבנגב תואר דוקטור לפילוסופיה לאות כבוד לאמנית סיגלית לנדאו ולשישה אישים נוספים. התואר הוענק בטקס מיוחד שהתקיים במסגרת אירועי "יום בן-גוריון", יום האזכרה השנתי והעלייה לקברו של "הזקן".

במסגרת הטקס הוענקו תארי דוקטור לפילוסופיה לאות כבוד גם לפרופ' רות גביוון, פרופ' שפי גולדווסר, רוביק דנילוביץ', פרופ' אליהוא כ"ץ, משה ספדיה ומנחם פרסלר.

בדברי ההנמקה להענקת התואר לסיגלית לנדאו נאמר בין היתר: "לנדאו הינה אמנית מצטיינת ובעלת מעוף, שיצירותיה המרשימות והרב-תחומיות תרמו רבות לאמנות החזותית בישראל וברחבי תבל; פסלת, ציירת ואמנית וידיאו ומיצגים רבת-כישרון, שעבודותיה החדשניות והרבגוניות משלבות את האיש, ההיסטורי והסביבתי; על שהיא מציגה במקוריות וביצירתיות מופתית סוגיות מהותיות שבמרכז החוויה האנושית, אשר מימד הזמן עובר בהן כחוט השני, לאמנית עטורת פרסים, 'אבירה במסדר הצרפתי לאמנויות', שתערוכותיה הוצבו במוסדות נודעים ברחבי העולם, בהם המוזיאון לאמנות מודרנית בניו-יורק, ושייצגה בכבוד את המדינה בביאנלה בוונציה ובפורומים בינלאומיים נוספים, כשליחה של האסתטיקה הישראלית; ולאות כבוד ליוצרת דגולה המשלבת מוטיבים מהגיאוגרפיה המקומית, מהמסורת ומהספרות היהודית, כמו גם מההיסטוריה של משפחתה ומהמציאות הפוליטית במזרח התיכון, ואשר עשתה שימוש ביופי ובאסתטיקה כדי למשוך את הקהל בעולם אל נושאים שבנפשה של החברה הישראלית".

סיגלית לנדאו בטקס הענקת תואר כבוד ד"ר בפילוסופיה באוניברסיטת בן-גוריון, 23.11.17.
צילום: דני מכליס

בדצמבר 2017 יעלה לאוויר קמפיין מימון המונים באתר הבינלאומי אינדיגוגו ל"שנות מלח", ספרה החדש של סיגלית לנדאו, המסכם 15 שנים של יצירה בים המלח. יצירותיה המגוונות בפיסול, וידיאו וצילום סביב הים, המוצגות בגלריות ובמוזיאונים חשובים ברחבי העולם, תופענה יחד לראשונה בספר זה.

הסרטון על סיגלית לנדאו, באדיבות אוניברסיטת בן-גוריון

אוניברסיטת בן גוריון חדשות והודעות סיגלית לנדאו

שיתוף 293

טוטו

מיון לפי הישנות ביותר

0 תגובות

הוספת תגובה...

פלאגין התגובות של פייסבוק

כתיבת תגובה

האימייל לא יוצג באתר. שדות החובה מסומנים *

התגובה שלך *

אמיתי מנדלסון | ראיונות | 27/01/2023

הים הבווער תמיד

"לאחר שנים של יצירה בים המלח הבנתי עד כמה הים הזה יכול להיות מקום של מפגש והזדמנות נדירה ויחידה במינה למימוש שותפות הגורל, בגבולות הנזילים, מתוך סכנת המחסור במים והתלות ההדדית", סיגלית לנדאו בשיחה עם אמיתי מנדלסון על תערוכתה במוזיאון ישראל

שיתוף 50

פוסט

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבווער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

Nמיתי מנדלסון: סיגלית שלום. אני מדמיין אותך עומדת מעל ים המלח, מביטה עליו, על המקום שהוא עבורך מקור השראה ומאגר של רעיונות ויצירותיות, ואני רואה בך מעין אשת לוט. אותה אישה, שהביטה לאחור על אסון סדום ועמורה שהמיט האל על מקום מגוריה, והפכה אותו (ואת עצמה) ל"פסל", לאנדרטה של אותו אסון. צורת הפסל מזכירה לי גם את הנזיר מהציור של קספר דויד פרידריך "הנזיר מול הים" (1808-1810): קו אנכי המחבר בין שמיים לארץ, בין הרוחני לארצי ובין המים ליבשה. אני מדמיין את המפגש הראשון שלך

עם ים המלח, ורואה אותך יורדת למקום הנמוך בעולם, לבד, טובלת במים המלוחים. תוכלי לספר לי על המפגש שלך עם האתר המיוחד הזה – מפגש, שממלא את מעיין היצירה שלך כבר כמעט עשרים שנה?

סיגלית לנדאו: שלום אמיתי. הגישה שלי קצת פחות דרמטית ואולי יותר דינמית מהסצנה של אשת לוט ומן הציור "הנזיר מול הים", מה גם שבניגוד לים הנשגב שבציור, את חופו המזרחי של ים המלח אפשר לראות בבירור מהחוף המערבי; אין פה אופק מטאפיזי או מיסטי. למרות השוני ביני לבין קספר דויד, אני מודה שבנעוריי היו לי רגעי חיפוש אחר מקומות ומצבים קדמוניים או טבעיים יותר מבחינה רוחנית. אימי נפטרה כמה שנים טובות אחרי שהבנתי שנזירה (במנזר האחיות ציון, א"מ) כבר לא אספיק להיות, ואחרי שברגע האמת, בזמן ביקור בקניה, בחרתי שלא להצטרף לשבט מסוים. אלו דברים ש"כמעט קרו" לפני שהחלטתי ללכת ללמוד אמנות.

אחרי מותה של אימי נסעתי לים המלח וליים האדום עם חברי אלעד קליין ז"ל. התחנה הראשונה בדרכנו היתה למרגלות קיבוץ עין גדי. שיחקנו בבוץ האפור כמו ילדים, וכך התחילה העבודה על תערוכתי "הפתרון האינסופי". החיבור בין שמיים, ים ויבשה לתחושת הבדידות היו שם, ולדעתי הם עדיין מאפיינים את המקום הזה. החוף אמנם השתנה אבל כבר אז הים שיווע לנחלים שעזבוהו וחופיו נראו כמו געגוע לנחל... זה היה בחורף. אלעד נשאר על החוף, ואני נכנסתי למים למרות הרוח שנשבה והים האפור. הוא צילם אותי יוצאת מהים "בהיריון", עם כל התערוכה בבטן. היתה בי ודאות שזאת תהיה הדרך להיפרד מאימי. האם היתה שם התגלות או נוכחות דתית? – יש סיכוי כזה.

אשת לוט נוגעת באסור, נוגעת ונגועה במבטה העיקש והטבעי אל העבר ואל הזיכרון, מפנימה באמצעותו את השמדת ביתה. בחזרה הראשונה שלי אל הים שכל־כך אהבתי בילדותי שחיתי רחוק, מחפשת להיטמע בטבע הגדול שהיה מוכר לי ושנתן באישה הצעירה שהייתי אותות ותחושות של פריון וכיליון לסירוגין. הדמעות שלא הצלחתי להזיל על קברה של אימי התנקזו לזיכרון מוחשי של משפחה קטנה שיצאה בשבתות לבילוי בטבע על־טבעי, בים המלח, באתר המוות המיוחד והפרטי שלנו. נתתי למערבולת האבטיחים את השם, DeadSee, כי היא מצולמת מנקודת מבטה של אימי. see/sea הוא משחק מילים – היא אהבה מילים ואהבה לשחק בהן. את "הפתרון האינסופי" הקדשתי לה.

א.מ: ים המלח מאפשר מטמורפוזת, הפיכה של משהו אחד למשהו אחר. החומר של הים, התמצית ו"הבשר" שלו, הוא המלח עצמו, הלבן, הגבישי, שעולה ומצטבר על כל מה שנכנס לתוכו ויוצר כיסוי נוצץ ומסתורי. מתי ואיך גילית את התופעה הזאת?

ס.ל: היצירה ביהלומי המלח התחילה בקיץ 2004. נתקלתי בתופעה הזאת במקרה, בזמן צילום של מה שנהיה טרילוגיית הווידאו הראשונה שלי שם. פסלי המלח הראשונים הוצגו לצד עבודות וידאו ופסלים פיגורטיביים מעיסת נייר במיצב "הפתרון האינסופי" במוזיאון תל אביב. באותה תערוכה התחלתי לגלול את האבן מעל סיפורי האישי ומעל סיפור הישרדותה בשואה ועלייתה של משפחתי ארצה. גבישי המלח נוצרים מתחת למים. הזמן והאקלים הם גורמים משמעותיים בתהליך היווצרותם. המטמורפוזת מתחילה בבחירות ובניסיונות, ובשיקוע של האובייקטים לתוך המים – שיקוע המנוגד כל-כך לציפה הקיצונית שמתרחשת בים המלח. בשל המליחות הגבוהה של המים [מעל 34%] הכול וכולם צפים בימה הזו. יש משהו סמלי בשימוש בקשירות ובמשקולות בתהליך ההטבלה, במקום שבו כח הכבידה מאבד מתוקפו. אחרי שנים של ניסוי וטעייה למדתי הרבה על התגובות של החומרים השונים לתמיסה המורכבת של מי הים הזה ובמקביל נולדו רעיונות חדשים: ניסיונות, כישלונות, טכניקות וסוגיות של שימור – התהליך ממשיך גם היום, והוא עדיין מרתק ומסתורי. שום דבר אינו צפוי כשהיומיומי והחולף סופגים וסופחים לתוכם את הנצחי. הפרויקט מונע על ידי דחף בעל אופי היסטורי-שכבתי שמערב קפיאה, הגלדה וכיסוי ומביא לריפוי דרך תהליך טקסי של קינה.

המלח המתגבש על התיל ועל רשתות הדייג מתעתע מאוד. קשה לתפוס עד כמה הוא יכול לדמות ולהידמות לחומרים אחרים: לשלג, לשיש, לשברי זכוכית וליהלומים. גדלתי על סיפורים וזיכרונות מ"שם", ממקומות שאקלימם אינו ים-תיכוני; על סיפורי חיים של דורות שבאו מערים וכפרים במזרח אירופה ובמרכזה, שמבחינת אקלים ודרך חיים הם ההפך המוחלט מהמדבר שנשקף מחלוני בצפון ירושלים. רפרודוקציות מאיוריו של מרק שאגאל לפואמה של אברהם סוצקבר "סיביר" היו תלויות על הקירות בבית הוריי. סבי יעקב סונטאג תרגם את הפואמה מידיש לאנגלית, והביא להוצאתה לאור בלונדון. המשורר מתאר בה את זיכרונות ילדותו בנופי היער הסיבירי באהבה גדולה. נופיה הקפואים של אומסק מתוארים, כמו בציוריו של שאגאל, כנופים רכים המכוסים שלג. כילדה חוויתי בדמיוני את המרחבים הטהורים האלה, ההפוכים למה שחוויתי במציאות הממשית. ה"שלג" המאחד והמלוח הוא על כן גם מעין גלגול של מעגל הגירה או שיבה, של תעתוע והסוואה.

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוער", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

א.מ: ים המלח הוא מקום טעון. כשם התערוכה, הוא בוער ממטענים מיתיים, פוליטיים, אקולוגיים. רוחות ההיסטוריה נושבות בו. הפער בין המסתורין האופף את המקום הנמוך בעולם, שבולענים נפערים בו

ומאיימים על המתקרבים אליו, ובין הניצול של משאבי הטבע על ידי האדם במאה השנים האחרונות הוא בלתי נתפס כמעט. אבות הציונות ראו בים הזה אוצר ייחודי, שיכול להועיל ולשרת את המדינה הצעירה, אך בעשורים האחרונים הגישה הזאת מתבררת כאסון אקולוגי, כפגיעה בטבע וכפגיעה של אתר ייחודי. איך הפצע הזה – התעללות של ממש בים על השלכותיה הנוראיות באזור – בא לידי ביטוי ביצירתך?

ס.ל: היצירה בליבו של אסון אקולוגי לא נותנת מנוח. בכמעט עשרים השנים שבהן יצרנו סביב הים היינו עדים להידרדרות של האזור. הים הבוער ובריכות האידוי באגן הדרומי שוב אינם מייצגים תושייה ציונית אלא מעוז רווחי של תאגידים בינלאומיים משני צידי הגבול. הטרגדיה מתקשרת וידועה בכל בית בישראל. עם זאת, ועל אף המודעות הציבורית הגבוהה, אוזלת היד גדולה. מיקומו של ים המלח בסדר העדיפויות הלאומי נמוך מגובה פני הים. העשייה, הגבורה, ההקרבה והעיקשות שנדרשו להקמתם של מפעלי ים המלח נדרשים כעת על מנת להצילו. מייסדי המפעלים בראשית המאה ה-20 בוודאי לא התכוונו להמשיך עד אין קץ את צילוק החופים על ידי בולענים ואת צמצום האגם והפיכתו לשלולית תמלחת. מלחמת הגרסאות על אודות מצבו של ים המלח מגלה עשרות שנים של עצימת עיניים מצד קובעי המדיניות, ולא רק עצימת עיניים אלא גם העדר מעוף וחזון. נדרש אומץ להכריע בחשיבות השמירה על המקום הייחודי הזה.

אני מצאתי חופש בעשייה מחוץ לסטודיו, מחוץ לתהליכי היצירה הרגילים. יצירה בים היא עבורי דילוג מעל העולם המתורבת אל האקסטרטוריה – אל מערכת יפה ונוקשה שמכפיפה אותנו לעונתיות, למחזוריות ולאירועים בלתי צפויים ובלתי נשלטים. בקיץ הכבשן הוא לא אנושי, והעבודה בחום משבשת את שיקול הדעת... יש צד מזוכיסטי בכמה מתהליכי העבודה, שמתחיל מהרגע שיוצאים באישון לילה מהסטודיו בתל-אביב לכיוון דרום-מזרח. ההקשרים הציוניים והמיתיים שציננת – מצדה, בית הערבה, קומראן, סדום – הם חלק מהנרטיב הישראלי של כולנו. אצלי הם הפכו לממשות, אולי מפני שכילדה ראיתי בהם מעין ציווי אישי. היום אני רואה ביצירותיי גם קינה על ים שהולך ונכחד וגוף העבודה שלי הוא "מזכרת" ממנו.

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוהר", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

א.מ: בין הים לגוף שלך מתקיים קשר הדוק. הכניסה לים בעירום, בלי הגנות ומחיצות, מזכירה טבילה במקווה או טבילה נוצרית, אך גם טבילת אש, אש הזיכרונות, אש המטען שים המלח נושא. איך את חווה את המפגש הזה בין הגוף שלך לים?

ס.ל: מעניין מאוד לשמוע את האופן שבו העולם שלך משתקף במי האגם. לא על הכול אני יכולה לפרט. לא את הכול שם אני מבינה; האוויר מכיל חמצן, ברומיד... ביחד עם בן זוגי יותם עבדתי על ספר בשם שנות מלח שבו אספנו, ערכנו ויצרנו חומרים חזותיים וטקסטואליים מ־15 שנות עבודתנו בים המלח. הספר המיוחד הזה, היקר לליבנו, יצא לאור בשנת 2019, בהוצאת Hatje, Cantz לרגל תערוכה שלנו במוזיאון לאמנות מודרנית של זלצבורג, והוא יוצע למכירה בתערוכה כאן.

החזרתיות והעבודה בצוות תורמים ליסוד הטקסי שיש ביצירה בים המלח. כל האזור נראה כמו מכוכב אחר, כאילו אתה נע על פני הירח. הטבילה בים רגע לפני שהשמש עולה מטהרת, מחברת עולמות, בוראת את הגוף מחדש, בגלל המכלול הקיצוני של הכוחות הפועלים באזור. בטבילה ובציפה יש גם משהו מהחזרה אל הרחם. הנוזל החם פועל באופן מסתורי, עוטף ולא מרפה, מרפא... אחרי כמה שעות אינטנסיביות

של עבודה מגיעות גם צריבות "ייחודיות", וזה הסימן שהזמן הקסום והטקסי מתפוגג. הים, על כל סגולות המרפא שלו, מגלה את רזיו וחולשותיו של הגוף, את פתחיו וכמובן – את פצעיו. השמש מאתגרת את מי שמנסה לחיות ולהחיות את מה שסביב ים המלח; הערצתי נתונה לאנשים אלה.

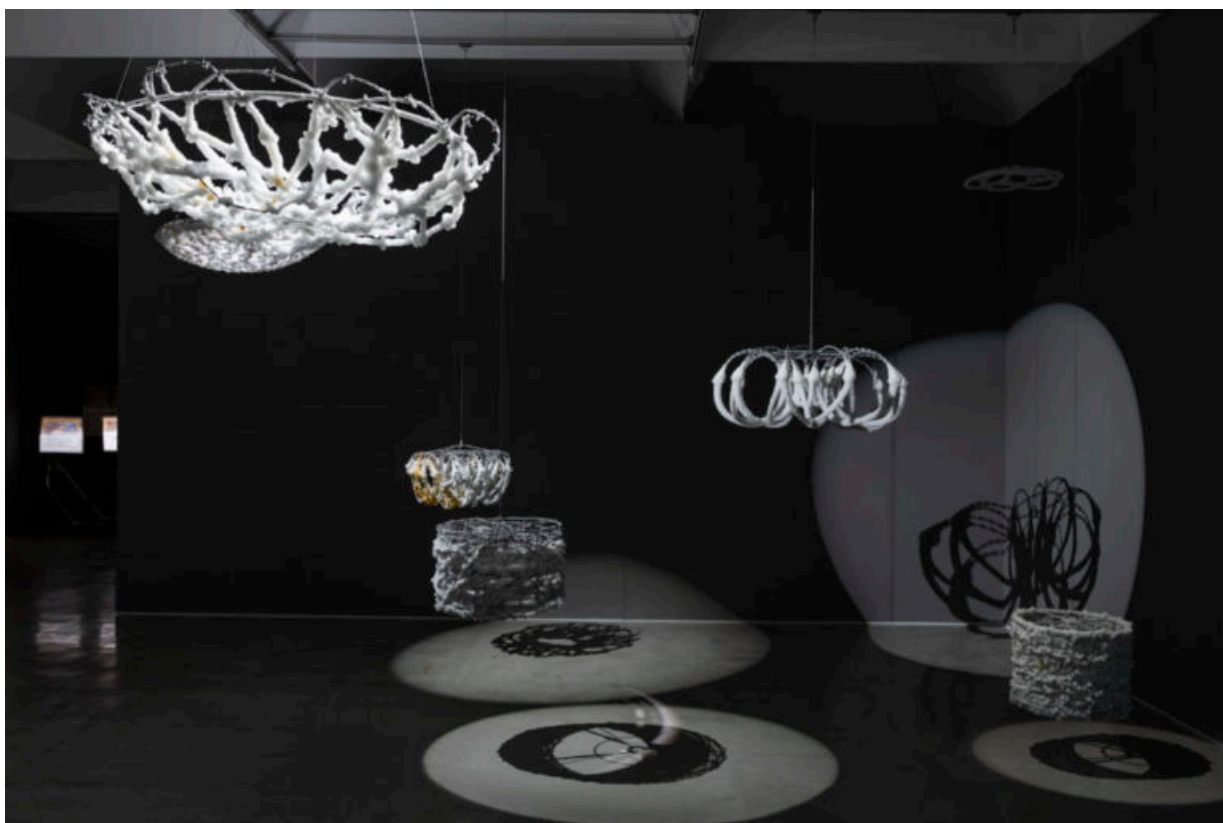
א.מ: כמו הכנסת הגוף לים, העיסוק באבטיח, שמתיקותו מתפרצת כמו דם בכמה מעבודותייך המרכזיות, מחבר את המתוק והחי עם המלוח והמת. כשאת מרחפת בתוך הים על אבטיח יחיד, את עומדת על משהו לא יציב, מנסה לשמור על שיווי המשקל כדי לא ליפול. זוהי טבילה/טהרה/צליבה שמזכירה את התנוחה של מריה בציורי "העיבור בלי חטא". הריחוף שלך בתוך ספירלת האבטיחים ב־DeadSee מחבר ציפה במי המלח עם נגיעה באבטיחים הפצועים. אלה מופיעים גם ב"שולחן אבטיחים" שלך שמזכיר את שולחן הסעודה האחרונה. תוכלי לדבר על בשר האבטיח? למה הוא כל־כך מרתק אותך ומה טיב השיח הדיאלקטי שלו עם מי הים המלוחים?

ס.ל: שאלתך בהחלט נוגעת בשלל נקודות השקה מלבד אולי במשחקי המילים שבוקעים משם הפרי: האב שהבטיח, הכאב שבטיח – מה שמוטמע ומוטמן בלא מודע. לבשר של הפרי הגדול והחייתי הזה יש דם מתוק, שהמוות והמלח הופכיים לו. האבטיח כפרי שלם וחתום הוא מעין נאד של מים (90%) בדומה לגוף שלנו (60%) וצורתו מושלמת. הדמיון לבטן היריונית הוא דרסטי. כשהתחלתי לעבוד עם אבטיחים, עשיתי זאת בעקבות הרצון לחבור למציאות ולממשי, לעומת מיצב הפרדס המדמם והסמלי של פירות הבאזשים הפוליטיים, שאת דימום יצרתי עם דבק ופיגמנט אדום בתערוכתי "The Country" ב־2002-2003 בכמה מעבודותיי עם אבטיחים אני חושפת את בשר הפרי עם מלח. המלח גורם לו להפריש את מימיו כמו פצע, והפצע אינו דו־ממדי אלא דומה לאיברים פנימיים ולשליה.

"שולחן האבטיחים" שמוצג בתערוכה, בפעם הראשונה בארץ, היה חלק ממיצב שעסק באוכל והזנה שיצרתי בברלין, "חדר האוכל" (2007). בגלגולו הקודם היה השולחן הזה קולט אדים גדול במטבח של קיבוץ מנרה, תלוי במהופך כמובן. האבטיחים שעליו דומים מאוד לבשר, בשר

אדום ומומלח שריכוז הסוכר בו עולה במהלך ימי התצוגה. בתהליך שמדמה הגלדה ושימור הם נהפכים מפרי גדול ומרווה לממתק מוצק, מצומצם ומיובש.

בחיפושיו אחר האבטיח הראשון, כדי ליצור את "מלח מים" (2005) – המזרקה של הילד שיושב על אבטיח ושותה את דמעותיו – למדתי על מחקרים שנעשו בחקלאות מדברית וגיליתי שיש כמה גידולים, שאפשר להשקות במים מליחים ממאגרים תת־קרקעיים. האבטיח הוא אחד מהם. המים אינם ראויים לשתייה אבל התוצאה מפתיעה: הפרי "מפצה" על ריכוז המלח שבמי ההשקיה על ידי יצירת ריכוז גבוה של סוכר. אבטיחים שהושקו במים מלוחים הם מתוקים יותר מאבטיחים שהושקו במים רגילים וקליפתם דקה יותר. אצלי, כך נולדת מטפורה, והפעם מטפורה להומאוסטיזם: תהליך של הסתגלות לתנאים לאו דווקא אופטימליים. גם הנפש מתעצבת באופן דומה, בתגובה לגורמים סביבתיים, ולא רק נפשו של היחיד אלא גם נפשות של דור.

מראה הצבה מתוך "סיגלית לנדאו: הים הבוהר", צילום © מוזיאון ישראל, ירושלים, אלי פוזנר

א.מ: תערוכת "הים הבוהר" מתחילה באגן טבילה ומסתיימת בעיסוק בגשר מעל הים שאת מתכננת לבנות בין ישראל לירדן. בעבודות הווידאו נוצרת תחושה של רצון למגע עם הצד השני: האבן שהגבר מקפיץ מעל

**הים (בגב הדפדפת) וההליכה מעל ההרים על חבל דק בין שמיים לארץ.
תוכלי לספר איך ומתי הגעת לרעיון הגשר ומהן תחושותייך כלפי
האפשרות המעשית והמטפורית שהוא מציע?**

ס.ל: גדלתי בצפון ירושלים, על קו פרשת המים; הקו שמחלק את הארץ לאורכה ומפריד בין מי הגשמים המתנקזים לירדן, לים המלח ולערבה במזרח ובין אלה שמתנקזים לים התיכון במערב. מחלון חדרי בגבעה הצרפתית ראיתי את השמש זורחת על ים המלח, על הרי מואב, ובטיולים הליליים בחורשה מעל השכונה ראינו את ההשתקפות הכסופה של הירח על פני האגם. שטחו של ים המלח היה אז כפול משטחו כיום. בתווך שבין הר הצופים לגבעה הצרפתית שכן הכפר עיסאווייה שמנה אז קומץ בתים. חיינו בשכנות טובה. ילדי הכפר היו רועים את צאנם בהרים שבין הבתים המדורגים של השכונה ובין בית-הספר היסודי שלנו. הדרך שלי לשם עברה בדילוגים מעל שובלים של גללים וצמחי סירה קוצנית.

ההיבטים הגאופוליטיים של אזור ים המלח הם שהולידו את חזון הגשר שאני מנסה לקדם מאז הביאנלה של ונציה ב־2011. כשהרעיון נולד, עיבדתי אותו למיצב וידאו ובו 12 מחשבים ניידים שהנחתי על שולחן דיונים נטוש בביתן. חלף עשור, נוצרו עוד סקיצות ונערכו פגישות מלאות אופטימיות שלצערי העלו חרס. מבחינה מדינית שום דבר לא התקדם ואנחנו בנסיגה. חיינו, שלכאורה מתנהלים כשורה, הם חיים שיש בהם פחד והדחקה, איום מתמיד וחוסר ודאות טורד.

לאחר שנים של יצירה בים המלח הבנתי עד כמה הים הזה יכול להיות מקום של מפגש והזדמנות נדירה ויחידה במינה למימוש שותפות הגורל, בגבולות הנזילים, מתוך סכנת המחסור במים והתלות ההדדית: הטרגדיה האקולוגית מוטלת על כתפינו ועל כתפי שכנינו כאחד. לעבוד ביחד – אפילו על גשר קונספטואלי – משמעו להכיר בקיום המשותף שלנו. המיצב "הרצפה של האחד היא התקווה של האחר" שהכנתי לביאנלה, כווריאציה על השיר של פול סיימון "התקרה של האחד היא הרצפה של האחר", מדבר על כך ששכנים תלויים לנצח זה בזה, כפי שמוכיחים הסכמי השלום הקר שלנו עם מצרים וירדן. כל הצדדים חווים איומים פיזיים ולכולנו יש צרכים ביטחוניים אך הצורך בתקווה גם הוא בוער: על הצורך הזה פרויקט הגשר בא לענות, זוהי הזדקקות עמוקה ולא תמיד מודעת... אחריותנו ההולכת וגוברת למזער את הנזק שנעשה לטבע היא בגדר ציווי. זהו אינטרס משותף שחשיבותו חורגת מעבר להישרדות

ולעיונות הפוליטית. תקווה בצורת גשר, או בצורת אי שהוא גשר, תוביל לעוד תהליכים משדרי אמן, ואמן יכול להיבנות בהדרגה על ידי פרויקטים שהאנושות כולה תישא את עיניה אליהם. התקווה שלי ושל מומחים העושים במלאכה היא שנחדש את זרימתו של הירדן בעקבות החידושים בתחום התפלת המים. ביום ההיסטורי שסכר דגניה ייפתח, והירדן יחזור לזרום וימלא שוב את ים המלח, ישוקמו גם הגאוגרפיה וגם הביוגרפיה של האזור. בעקבות כך יבואו עוד ישועות. ביום שזה יקרה, בערת הים תשכך.

אמיתי מנדלסון מוזיאון ישראל סיגלית לנדאו ראיונות

🕒 SHARE

שיתוף 50

פוסט

0 תגובות מיון לפי הישנות ביותר

הוספת תגובה...

פלאגין התגובות של פייסבוק

כתיבת תגובה

האימייל לא יוצג באתר. שדות החובה מסומנים *

התגובה שלך *

שם *

אימייל *

אתר

נאוה סביליה שדה | ביקורת | 28/12/2018

על דקדנס וטוהר

"בהתאם להוויה האידיאית-אפלטונית, האובייקטים של לנדאו מסודרים בסדר מופתי, כמו בעולם גיאומטרי ומובנה של אידאות. שאיפה זו היא כמיהה ליצירת סדר בעולם כאוטי ודקדנטי, להיטהר ולהתנתק מן החומריות והדקדנס". נאוה סביליה שדה על התערוכה "אשת לוט" של סיגלית לנדאו בגלריה אלון שגב

שיתוף 250

פוסט

מראה הצבה מתוך "אשת לוט", סיגלית לנדאו, גלריה אלון שגב, 2018,
צילום: יותם פרום

"[...] ישנם עוד שני סוגים שמשתייכים באותה דרך עצמה, לאחר שכמות גדולה של מים הופרשה מתוך התערובת; אולם הם עשויים מחלקי אדמה עדינים יותר, וטעמם מלוח. הם אינם נקפאים אלא למחצה, ושוב נמסים במים. אחד מהם הוא נֶתֶר המנקה לכולך של שמן ואדמה; השני הוא נוח להתערבב עם תבליים למיניהם; הלא הוא המלח; חומר שלפי אמונת בני האדם חביב הוא לאלים [...]" (אפלטון, טימאיוס, בתרגום י.ג. ליבס, שורות 60-61)

זוגות נעליים מסוגנות וגבוהות עקב מאירות פניהן לעבר הצופה בתערוכה "אשת לוט" של סיגלית לנדאו בגלריה אלון שגב. הנעליים ערוכות בסדר מופתי, אלגנטי; לבנות כנעלי כלה, ראוותניות, נוצצות כיהלומים או כנעל הזכוכית של סינדרלה. לצידו של מראה דמוי חלון ראוה שטוף זוהר זה ניצבים חפצים נוספים, נוצצים אף הם בלובן מקפיא, כגון כינור, צ'לו והינומה. אולם, בניגוד לנעלי פאר של בתי אופנה יוקרתיים, נעליים אלו נטולות שימוש הן, שהרי מקור זוהרן הוא גבישי מלח שדבקו בהן כתוצאה מהשקעתן בהשריה מבוקרת בתוך ים המלח.

המלח הוא כפטינה שדבקה באובייקטים, דבר שמיישן אותם ומעניק להם אופי ארכיאולוגי, משל היו אובייקטים המייצגים ציוויליזציה עתיקה, מזכירים שאכן כל הקיים עלי אדמות יבוא יומו ויתיישן. עם זאת, דבר והיפוכו, שהרי המלח הוא חומר משמר אשר מכסה את האובייקטים בשכבת הגנה, ולמעשה, משנה כעת את מהותם. שינוי המהות הופך אותם לסמלים או סימנים. מכאן עולה השאלה – אילו היבטים של אותה ציוויליזציה, עתיקה לכאורה, מייצגים אובייקטים אלו במצבם הנוכחי?

המראה הנוצץ והקר של הנעליים מטעה. הנעליים אותן אספה לנדאו לצורך פרוייקט זה הן למעשה פגומות, עודפים, אותם היא מגדירה – "הצד האפל של הקפיטליזם בחברת הצריכה... מערכות עם דליפה עודפותית שהן אולי רווחיות לרוב אך בזבזניות". כלי הנגינה שנראים ככלי יוקרה הינם כלים זולים מבית היוצר של התעשייה הסינית או כלים לא תקינים.

עצם עובדת היותם של חפצים אלו נטולי שימוש, הופכת אותם לסימולקרה – דימוי ממשי ולא ממשי; דימוי שמחקה מקור, אולם איבד את תכונותיו, סילף אותו ומתפקד במשמעות שונה; חיקוי שמייצג ומהווה את המציאות בעת ובעונה אחת; קיים ולא קיים בו זמנית.¹

בהקשר זה עולה בזכרון סצינה מ"סאטיריקון" לפטרוניוס. הטבח של העבד המשוחרר טרימלכיו, שהפך לעתיר ממון, הכין לאורחיו תקרובת פנטסטית, אשר דברי המזון המקוריים שנכללו בה איבדו את צלמם לחלוטין: חבושים בצורת קיפודי ים, שזיפים שחורים ורימונים אדומים ערוכים בצורת להבות, מנה הנראית כאווז מוקף דגים וציפורים, שהינה למעשה בשר חזיר שעוצב מחדש, ארנבת מוגשת עם כנפיים בצורת פגסוס, דג שעשוי ממעיים, יונה וצב שעשויים שניהם מקותל חזיר ועוד ועוד (פטרוניוס, סאטיריקון 35-5.31).

לנוכח דימויי הסימולקרה של לנדאו קשה שלא לחשוב על המושג דקדנס. דקדנס בהגדרתו הוא ניוון, סיאוב, גודש, שקר ושחיתות.² דימויי המלח קרים כקרח, נוצצים וגבישיים כסוכר, וכך מייצגים חברה קרה ומנוכרת, רודפת זוהר מזויף וחיי נהנתנות מתוקים, מושחתת כסדום. המראה המתעתע של המלח כקרח יוצר תחושת קפאון שקרית, ובלשונה של לנדאו – "כאילו הדימויים הוגלו מסיביר למדבר", וכך מחדד את השאלה אודות התרבות המיוצגת על ידי אובייקטים אלו.

האובייקטים המוצגים הינם חפצים שלכאורה התנוונו, הוגדשו, הסתאבו, עד שהפכו לשקר לעצמו, וכך מייצגים דקדנס ריאלי ומטאפורי בו זמנית. כמטאפורה לדקדנס, דימויים אלו ישקפו חברה המוגדרת על ידי גי דבור (Guy Debord) "חברת ראוה", בה ההחצנה והחיצוניות הינם החשובים ביותר,³ ואילו פרדריק ג'יימסון (Fredric Jameson) יגדיר

את החברה הקפיטליסטית כחברה צרכנית הרעבה לגירויים חדשים ללא הרף, אשר מייצרת התיישנות מתוכננת על מנת לעורר צרכנות באופן מלאכותי וכך להגדיל את היצור והרווח.⁴

המראה דמוי חלון הראווה היוקרתי שיצרה לנדאו הוא, אם כן, חלון ראווה מטאפורי לחברת ראווה. באופן ספיציפי יותר, מייצגות עבור לנדאו עבודות המלח אינטרסים של רדיפת הון, יוקרה, חיקוי, שרלטנות ודקדנס בעולם האמנות עצמו.

בהקשר אחר, דימויים אלו מסמלים עבור לנדאו דקדנס פיזי; גסיסתו של ים המלח בשל הזרמת שפכים אליו והפקרתו. לדבריה: "חבל ארץ שלם שאינו מחובר לרשת הביוב הארצית, אתר אסוני המועד לדליפות של ברום... הקטסטרופה הבאה מעשה יד אדם שעומדת לפקוד את הים הגוסס שלי היא מעבר לפינה... אווירה של הכל מותר, הכל אפשרי. המשאב הוא מעל לכל". וכך, על ידי חשיפת היבט נוסף של דקדנס, ניצול הקובע סדרי עדיפויות, נהנתנות המובילה להרס, לנדאו מספקת לנו מושג נוסף להרהר בו: נהנתנות.

נהנתנות, או הדוניזם בהגדרתה המקורית, אינה ערך רע כלל ועיקר. הדוניזם, על פי הפילוסוף היווני בן המאה הרביעית לפנה"ס אפיקורוס, הינו דרך חיים מומלצת המעוגנת במחשבה זהירה. לפי אפיקורוס, האדם סובר לתומו כי עליו לרצות את האלים, ועל כן מבלה את ימיו בקיום פולחנים וסיגופים שיש בהם, לכאורה, בכדי לפייס את האלים ולגרום להם להיטיב עימו. אולם, לא כן הדבר. האלים, על פי אפיקורוס, חיים את חייהם בעולם שמימי ונשגב, ואין להם כל עניין במעשיהם של בני האדם. האדם מכלה ימיו לשווא בנסיונות ריצוי חסרי ערך, במקום להפיק מהם את מיטב ההנאה. לפיכך, דרך החיים הנכונה היא זו המבקשת להפיק את מירב ההנאה מן החיים, ולמצות את העונג עד כמה שניתן. עם זאת, מציין אפיקורוס שנהנתנות ללא גבולות, אשר הופכת להפקרות, הינה פסולה, ועל האדם לדעת להבחין מתי העונג בחייו הופך ממועיל למזיק. כמו כן, קיימת בחירה במעשיו של האדם, כך שלעיתים פעולה מענגת כלשהי תידחה לטובת פעולה פחות מענגת, אולם שתגרום לעונג בשלב מאוחר יותר.⁵ דימויי המלח של לנדאו, אם כן, עשויים להזכיר לצופה, שנהנתנות אינה חייבת בהכרח להיות שלילית, אלא במידה והבחירה האנושית הינה שגויה.

מראה הצבה מתוך "אשת לוט", סיגלית לנדאו, גלריה אלון שגב, 2018, צילום: יותם פרום

כפי שמציין אפלטון בדיאלוג טימאיאוס המצוטט לעיל, האדם סבור כי המלח אהוב על האלים. ניתן לקשור טיעון זה עם המחשבה האפיקוראית, לפיה האדם הוא זה המייחס לאלים העדפות כאלו או אחרות, ולכן שוגה הוא ללא הרף. כמעין תגובה לטענת טימאיאוס, האמנית נוטלת על עצמה ביצירת עבודות המלח את תפקידו של הבורא; באמצעות המלח שלכאורה אהוב על האלים פועלת היא כדמיאורגוס – משנה את מהותם של דברים.

את תפקיד הבורא נטלה על עצמה לנדאו כאשר הפשיטה דמויות אנוש מעורן במיצבים "הארץ" ו"חדר האוכל".⁶ באופן זה היא הטילה עליהם עונש זהה לעונש שהטיל אפולו על הסאטיר מרסיאס, אשר חטא בחטא ההיבריס והעז להתחרות כנגדו בנגינה בחליל – פשיטת עור.

אולם, בעוד הפשטת העור טבולה לגמרי בבזות, דימום וסבל אנושי בל יתואר, משנה האמנית כעת את מהותם של חפצים דוממים, תוך טיהורם וריפויים בלובן זוהר. לאחר שהענישה את בני האנוש על היוהרה שבהם, היא מבקשת כעת לקבע את תוצריהם במלח. הקיבוע במלח מחזיר את האובייקטים למצב תבניתי, כמעין אב טיפוס או אידיאה. האידיאה על פי אפלטון, הינה המהות הבסיסית, הארכיטיפ של הישים, בעוד הופעתם החומרית-הפנומנלית הינה בבחינת בבואה והשתקפות בלבד, והיא

למעשה הסימולקרה. מכאן נוצר היפוך, ולמעשה, דימויי המלח של לנדאו הינם בעצם האידיאה עצמה, ולא הסימולקרה, כפי שהוגדר מלכתחילה.

בהתאם להוויה האידיאית-אפלטונית, האובייקטים של לנדאו מסודרים בסדר מופתי, כמו בעולם גיאומטרי ומובנה של אידאות. המתמטיקה והגיאומטריה הינן על פי אפלטון הבסיס המוסרי, השכלי והאסתטי לכל תופעה ארצית. האמנית שואפת אם כן לעצב מחדש עולם חומרי, מנוון, ומתכלה; לטהר אותו, ולהחזירו למקורו האידיאי האפלטוני. שאיפה זו היא כמיהה ליצירת סדר בעולם כאוטי ודקדנטי, להיטהר ולהתנתק מן החומריות והדקדנס. המבט לאחור של אשת לוט יהיה אם כן מבט עורג אל סדר עתיק שהיה פעם, שאבד, מתוך נסיון, לפחות לכאורה, להשיבו.

"אשת לוט", סיגלית לנדאו

גלריה אלון שגב

נעילה: 25.01.19

הצג 6 הערות

גלריה אלון שגב נאוה סביליה שדה סיגלית לנדאו

שיתוף 250

פוסט

תגובה אחת

מיון לפי הישנות ביותר

הוספת תגובה...

Dalia Carny Baruch

מרתק!

לייק · תשובה · 6 ש'

פלאגין התגובות של פייסבוק